

SZAKDOLGOZAT

Végh Bence

2023

Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem
Károly Róbert Campus
Vidékfejlesztés és Fenntartható Gazdaság Intézet
Vidékfejlesztési agrármérnök alapképzési szak

**Vidéki munkanélküliség és helyi foglalkoztatási
kezdeményezések vizsgálata Átányban.**

Belső konzulens:	Dr. Koncz Gábor egyetemi docens
Belső konzulens intézete/tanszéke:	Vidékfejlesztés és Fenntartható Gazdaság Intézet, Vidék- és Területfejlesztési Tanszék
Készítette:	Végh Bence

Gyöngyös
2023

Tartalomjegyzék

1. Bevezetés	4
2. Irodalmi áttekintés	6
2.1. Munkaerőpiacról	6
2.2. Munkaerőpiaci politikák és a foglalkoztatás-politika kapcsolata.....	7
2.3. Közfoglalkoztatás előzményei.....	9
2.4. A munkanélküliség helyzete Magyarországon, a közmunkaprogram eredete	11
2.5. Mi is az a közfoglalkoztatás?	13
2.6. Közmunkaprogramok különböző formái	17
3. Anyag és Módszer	19
3.1. Közfoglalkoztatás Heves vármegyében	19
3.2. A Hevesi járásról	21
3.3. Átány bemutatása.....	23
3.4. Kutatásom módszertana az átányi startmunkaprogrammal kapcsolatban	26
4. Eredmények és értékelésük	28
4.1. Közfoglalkoztatás kezdete Átányon	28
4.2. A Program további változásai és fejlődései 2015 után	31
4.3. A startmunka program 2018 után	33
4.4. A startmunkaprogram Foglalkoztatottjairól	36
4.5. Jövőbeli tervek a programban.....	39
5. Következtetések és javaslatok	43
6. Összefoglalás	47
7. Felhasznált források.....	49
8. Mellékletek	54

1. Bevezetés

Az általam készített szakdolgozat témája a munkanélküliség ellen elkövetett/elindított kezdeményezések. Ebben a témában sokfajta kezdeményezést bele lehet foglalni, ide értendők a helyi akciócsoportok (HACS) kezdeményezései, vagy az általam is taglalt közfoglalkoztatási programok is. Szakdolgozatomban kitérek arra, hogy mi is a közfoglalkoztatás, és a településen milyen módon oldották meg. Az általam kiválasztott vizsgálandó település Átány község. A településen több kutatás is folyt a program vizsgálatáról az elmúlt években, mely által több cikk és szakirodalom is megjelent. ezen tanulmányok úgy említik a programot, mint „átányi modell”. Az átányi startmunka program többféle módon is sikeresnek mondható, melyet részletesen bemutatok munkámban.

De mi is lenne a feladata egy ilyen startmunka programnak, vagy egy közfoglalkoztatási programnak? Ezen programok elsődleges feladata, hogy a munkanélkülieket, -akik iskolai végzettségük vagy más okok miatt nem tudtak munkát szerezni-, vagy olyan személyeket, akik hosszú ideig dolgoztak egy helyen -alacsony iskolai végzettséggel, vagy iskolai végzettség nélkül-, amunkalehetőséget, munkatapasztalatot, és vagy különböző ismereteket biztosítson. Ezen tudás és tapasztalatsegítségével a munkaerő a másodlagos munkaerő piacról visszakerüljön az elsődleges munkaerőpiacra, azaz a versenyszférába. Így ismételten a versenyszférában dolgozhassanak, és tovább fejlődjenek.

A startmunka programban és a közfoglalkoztatásban résztvevő munkások egy része tovább lép, és tényleg visszatér az elsődleges munkaerő piacra. Vannak, akik nem találnak munkát, és nem is akarnak visszamenni a programba így ők ismét munkanélküliek lesznek. A harmadik opció pedig az, hogy nem lépnek előre az elsődleges munkaerő piacra, és nem is lesznek munkanélküliek, így maradnak a programban és ott dolgoznak tovább. Ezt nevezik „beragadásnak”, amit nevezhetünk a program egyfajta hibájának is. A munkaerő programba történő „beragadása” a program egyfajta sikertelenségét is mutatja.

Tekinthetünk úgy ezekre a programokra, hogy nem biztos, hogy problémát jelent az, ha a munkaerő „beragad”, mert hasznos is lehet nem csak a foglalkoztatottaknak, hanem a településnek is azáltal, hogy a megszerzett tapasztalattal rendelkező foglalkoztatottak mezőgazdasági termékeket hoznak létre, vagy a településen végeznek bámféle mezőgazdasági munkákat. Az is hasznos lehet, ahogyan a program fejlődik, más

programelemek jóvoltából tudnak javítani a településnek és az önkormányzatnak egyes épületein, és területek állapotán.

Munkámban arra keresem a választ, hogy ezt Átány településen milyen módon valósították meg az átányi Start-munkaprogram keretén belül.

2. Irodalmi áttekintés

2.1. Munkaerőpiacról

A munka definícióját Dabasi-Halász Zsuzsanna úgy fogalmazza meg hogy „a munka egy olyan külsődleges vagy belső cél érdekében, célracionálisan szervezett és annak alárendelt tevékenység, amely a tágan értelmezett emberi szükségletek kielégítésére irányul. Függetlenül annak ellentételezésétől, jogi társadalmi kereteitől” (DABASI-HALÁSZ 2011. 6.p.).

A munkaerőpiac definícióját Dabasi-Halász Zsuzsanna úgy határozta meg hogy „a munkaerőpiac nem más, mint adott időszakban, adott gazdasági feltételek mellett két formálisan azonos státuszú szereplő közötti cserék összessége, amelyek során megvalósul a munkavállalók munkaposztokkal való összekapcsolása” (DABASI-HALÁSZ 2011. 8.p.).

Az alkalmazott közgazdaságtan gyakorlatorientált megközelítése szerint a munkaerőpiac „eleve nem tökéletes” piac, egyensúlyi állapota folyamatosan változik (TÓTHNÉ SIKORA, 2004). Ezt a megállapítást több dologgal is magyarázhatjuk. Egyrészt minden cégnek, vállalkozásnak a munkaerőállománya nem homogén akár demográfia, gazdasági helyzete miatt, vagy a személyisége, és sok más tényező miatt. A munkapiacról elmondható, hogy többféle módon is korlátozott, mivel korlátozottan rugalmas (bérek szempontjából), korlátozott az átláthatósága miatt (az információhiány miatt), és a mobilitása miatt (szakmai, térbeli...stb.). A munkapiacnak a szereplői cserekapcsolatai (érdekegyeztetés, kollektív tárgyalás...stb.) bonyolítják a tovább haladást.

A munkaerőpiac működését társadalompolitikai okok következtében a termékpiaccal jelentősebb mértékben befolyásolja az állami beavatkozás, az állami gazdaságpolitika. A munkaerőpiac az emberi erőforrással történő gazdálkodás konkrét és közvetlen közege, két formálisan azonos státuszú szereplő (munkavállaló és munkáltató) közötti cserék összessége, amelyek során megvalósul a munkavállalók munkahelyekkel való összekapcsolódása, illetve a munkavállalók munkahelyek közötti mozgása. A munkaerőmozgások összességét a munkaerő allokációjának, illetve reallokációjának nevezzük. Tömörebb megfogalmazásban a munkaerőpiac a munkaerő allokációs, illetve reallokációs intézménye (GALASI, 1982).

Ami még fontos a munkaerőpiaccal kapcsolatban és később is tárgyalni fogjuk, hogy két részre tudjuk bontani elsődleges, és másodlagos munkaerőpiacra. Az elsődleges munkaerő piac, azaz a versenyszféra, ahol az emberek folyamatosan azt a célt követik, hogy minél többet keressenek és lépjenek. A másodlagos munkaerőpiacot pedig úgy tudjuk leírni legegyszerűbben, hogy az vizsgált közfoglalkoztatást próbáljuk megérteni régebben ideérthető volt a közhasznú munka, valamit a közmunka. Viszont ma már közfoglalkoztatás vagy start munkaprogram néven fut ezeknek a programoknak az elsődleges célja, hogy a tartós munkanélkülieket visszavezesse az elsődleges munkaerőpiacra (CSERES-GERGELY – MOLNÁR, 2014).

2.2. Munkaerőpiaci politikák és a foglalkoztatás-politika kapcsolata

A munkaerőpiaci politikát gyakorta összevonták azzal a kifejezéssel, hogy foglalkoztatáspolitiká. Viszont a munkaerőpiaci politika sokkal szerteágazóbb és tágabb feladat köre van, mint a foglalkoztatáspolitikának.

A foglalkoztatáspolitiká definícióját Dabasi-Halász Zsuzsanna úgy határozta meg hogy „olyan társadalom és gazdaságpolitikai eszközrendszer, amelynek célja a munkaerő lehető leghatékonyabb felhasználása úgy, hogy alapvető feladata az is, hogy javítsa a hátrányos helyzetben lévő csoportok foglalkoztatási esélyeit” (DABASI-HALÁSZ 2011. 21.p.).

A foglalkoztatáspolitiká tehát egy szűkebb kategória a munkaerőpiacon belül, annak egyfajta szabályzó rendszere, amely igyekszik azt elérni, befolyásolni, hogy zökkenőmentes legyen annak működése.

A foglalkoztatáspolitiká, területe, feladata, és eszközrendszere:

A foglalkoztatáspolitiká legjobban makroszinten működik. Foglalkoztatáspolitiká elsődleges feladata a munkaerő megoszlás befolyásolása. Másik fontos feladatköre, hogy a már meglévő munkaerőt tovább képezék, hogy minél hatékonyabban szakembereket képezzenek ki annak érdekében, hogy a gazdaság fejlődésnek induljon. Harmadik feladata - amit később jobban kifejték-, hogy a munkaerőpiacról kiszorultakat (munkanélkülieket) vissza integrálja munkaerőpiacra, tehát a munkanélküliség kezelése. Ez az utóbbi feladata a huszonegyedik század elején vált fontossá a gazdasági világválság miatt, ami miatt sokan elvesztették a munkájukat és munkanélküliek lettek (NAGY, 2020).

A foglalkoztatáspolitikai feladatait összegyűjtve a teljesség igénye nélkül a következőkben határozhatjuk meg: a munkaerőpiac külső szabályozása.

Foglalkoztatási célok érdekében különböző politikai eszközöket alkalmaznak, hogy tudják koordinálni a munkaerőpiacon lévőkét. A politikai eszközökbe beletartozik az is, hogy munkahelyeket teremtsenek vagy segítsék azoknak a működését. Dabasi-Halász Zsuzsanna szerint a foglalkoztatáspolitikai az alábbi eszközöket használja a foglalkoztatási célok eléréséhez:

- új munkalehetőségek, munkahelyek elősegítő eszközök kialakítása, működtetése,
- a munkaerőpiacra belépő kínálat nagyságának és szakmai/képzettségi struktúrájának kiépítése, amely megfelel a kereslet igényeinek,
- a munkaerő-kínálatnak a kereslethez való minél tökéletesebb folyamatos igazodása, azaz a munkaerő-keresletnek megfelelő kínálat kialakítása a cél
- a munkaerőpiac befolyásolása annak érdekében, hogy minden munkavállaló, aki szeretne munkát vállalni, megtalálja a legmegfelelőbb állást számára
- a munkaerő-kínálat csökkentése, ideiglenes problémák kezelése,
- javítsa a hátrányos helyzetben élő csoportok esélyeit a foglalkoztatásra, re integrációs politika a munkaerőpiacról kiszorultak számára,
- olyan támogatás biztosítása, amely munkakeresésre ösztönzi az álláskeresőket, és vagy a munkanélkülieket
- a társadalmi gondoskodás és szolidaritás elve alapján azok megélhetésének biztosítása, akik önhibájukon kívül kerültek ki a munkaerőpiacról,
- szociális gazdaság kiépítése a foglalkoztatás-bővítés érdekében. (DABASI-HALÁSZ, 2011)

Foglalkoztatás politika eszközeit kettő alapvető csoportra, az aktív és a passzív eszközökre tudjuk szétosztani. Az aktív eszközöknek a fő célja a foglalkoztatottság mértékének növelése. A legfőbb eszköze a kereslet és a kínálat befolyásolása a munkaerőpiacon, valamint a kereslet és a kínálat összekapcsolását segíti az eszközeivel. (Például megpróbálják megelőzni a munkanélküliség növekedését, vagy annak kialakulását). A passzív eszközök alapvetően a munkanélküliek segélyezését, és szociális támogatását oldják meg. Ezeknek a segélyeknek mértékét különböző feltétel rendszerek alapján határozzák meg, de ez az eszköz nem egy befolyásoló eszköz, ezzel az eszközzel csak ösztönözni próbálják a munkanélkülieket, hogy térjenek vissza a munkaerő piacra (FREY, 2002.).

2.3. Közfoglalkoztatás előzményei

Magyarországon a 2000-es évektől mondhatjuk azt, hogy a foglalkoztatáspolitikában sarkalatos ponttá vált a munkahelyteremtés és a foglalkoztatás növelése. A 2000-2009 közötti időszak határozottan emelkedést mutat a munkaerő piacon a foglalkoztatottak számában, egészen a 2009-ben bekövetkezett világválságig. 2008-ban a 15–64 évesek közül 329 ezren voltak munkanélküliek, mintegy 17 ezerrel (5,5 százalékkal) többen, mint az előző évben. A munkanélküliségi arány fél százalékponttal évente 7,9 százalékra nőtt. A munkanélküliség növekedése közel azonos mértékben érintette mind a férfiakat, mind a nőket (a férfiak rátája 7,7%-ra, a nőké 8,1%-ra változott.). Hazánk a 2008. II. negyedévi munkanélküliségi rátájával (7,7%) az uniós átlagnál magasabb munkanélküliségű államok közé tartozott, hasonló mutató jellemezte Portugáliát, valamint Németországot, amíg ennél magasabb arány csupán Szlovákiában, ezen kívül Spanyolországban volt. 2010-ben hazánkban is a foglalkoztatás mértéke mélypontra került, ekkor a foglalkoztatottak száma 3732 ezer fő volt. A többi munkaképes korú ember, aki kiesett a foglalkoztatásból, a munkanélküliek számát gyarapította, ami komoly gondot jelentett hazánk kormánya számára. A Kormány arra az elhatározásra jutott, hogy növelni kell a munkahelyek számát, hogy tudják növelni a foglalkoztatás nagyságát, hogy minél kevesebb munkanélküli legyen hazánkban (FAZEKAS – SCHARLE, 2012).

Magyarországon 2010 óta számos foglalkoztatáspolitikai eszközökkel próbálkoztak, hogy megpróbálják csökkenteni a munkanélküliek számát. A stratégia kidolgozása előtt vizsgálatot indítottak, hogy mely területeken szükséges a munkaerőpiac fellendítése. Ennek meghatározásához országos, regionális, vármegyei, vagy éppen járás béli adatokat vizsgáltak, hogy meg tudják, hogy milyen intézkedések szükségesek a javulás érdekében. Mivel az összességét figyeljük egy járás béli probléma átterjedhet nagyobb területi részekre (vármegyei, regionális...stb.) is. Azt az eredményt sikerült meghatározni, hogy jól lehatárolhatók azok a területek, ahol magas a munkanélküliség mértéke. Ez problémát jelent mivel, ha a munkanélküliek koncentrálnak az idő elteltével egyre nehezebb lesz őket visszaterelni az elsődleges munkaerőpiacra. Ahogy láthatóvá vált ebben az időszakban komoly kihívást jelentett ezeknek a területeknek, településeknek a munkanélküliség visszaszorítása (CZIRFUSZ, 2022).

Többféle célzott programokkal próbálták visszaszorítani a munkanélküliek számát, vagy éppen azt megakadályozni, hogy nőjön a számuk. De nem sikerült teljesen visszaszorítani, és tovább próbáltak tanulni, és megérteni, hogy mi lehet a kiváltó oka a folyamatos növekedésnek.

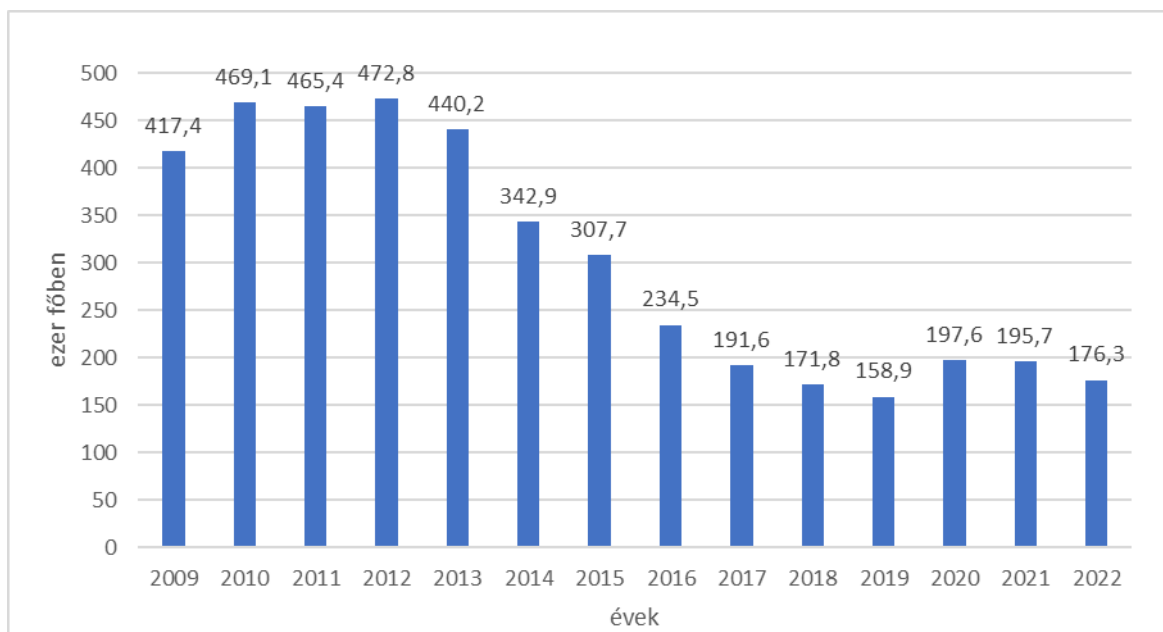
A vizsgálatok bizonyították, hogy legtöbb munkanélküli alacsony iskolai végzettséggel rendelkezik, vagy semmilyen iskolai végzettsége nincs, de van egy másik jelenség, amit azzal lehet magyarázni, hogy a munkanélkülinek valamiféle fizikai vagy szellemi betegsége meggátolja őt, hogy munkát szerezzen. Valamint egy 3. opciót is megfigyelhetünk, hogy ha egy ember sokáig ugyanazt a munkát végezte, akár több évtizeden keresztül, és egyszer csak vagy megszűnik a munkahelye, vagy elbocsájtják, nem tud új munkahelyet találni. Ezek az eredmények, amik általánosságban leírják a legtöbb esetben milyen úton és módon válnak munkanélkülivé hazánkban az emberek (LIPTÁK, 2011b).

A kutatások azt is kimutatták, hogy a munkanélküliség miatt nem csak a munkavállaló helyzete romlik, hanem a környezete is vele együtt romlik, ami azt eredményezi, hogy egy olyan település, ahol magas a munkanélküliség rátája visszamaradott, és rossz állapotú község lesz. Valamint hozzá kell tennünk a magas munkanélküliség, azt okozhatja, hogy magas a lesz az inaktivitás rátája is. Az inaktivitás azt jelenti, hogy magas a munkanélküliség és semmilyen kezdeményezés nincs munkanélküliek irányából az felé, hogy bármilyen állást szerezzenek, vagy valamilyen képzést elvégezzenek, hogy javítsák a helyzetüket. Az inaktivitás pedig arra kényszeríti az államot, hogy valamilyen támogatást indítson a munkanélküliek számára, és ha nő az inaktivitás száma/rátája akkor ennek a támogatásnak az összegét is együtt növelje vele (R. FEDOR-BALLA, 2019).

Ezzel pedig egy ördögi kör veszi kezdetét, ami azt eredményezi, hogy a munkanélküliek azáltal, hogy kapnak segílyt/támogatást megelégednek azzal, és nem vállalnak munkát. Így az állam azt az utat választotta, hogy a munkahelyek teremtésével próbálja az előbb taglalt kedvezőtlen jelenséget megakadályozni. Így a tartósan munkanélküli személyeknek próbáltak egy olyan programot létrehozni, ami egyrészt közhasznú, amit nevezhetünk közmunkának, vagy éppen közcélú munkának. A programnak az az elsődleges feladata, hogy a munkanélkülieket visszavezesse a primer munkaerőpiacra, tehát a versenyszférába. A programnak az elemei jogszabályokban vannak meghatározva, illetve az is meg van határozva, hogy kik lehetnek közfoglalkoztatottak (HAJDÚ – KONCZ – LIPTÁK, 2022).

2.4. A munkanélküliség helyzete Magyarországon, a közmunkaprogram eredete

Hazánknak a foglalkoztatottaknak a legnagyobb gyengesége, hogy a legtöbbszörnek alacsony az iskolai végzettsége, vagy éppenséggel semmilyen iskolai végzettségük sincsen. Ezt a jelenséget bizonyos területeken jobban meg tudjuk figyelni, bizonyos okok miatt. Ez a jelenség az 1980-as végétől vette kezdetét, a gazdasági és politikai változások miatt kezdett el növekedni munkanélküliek száma. A számukat egyrészt növelte az a tény, amit már tárgyaltunk is, hogy hazánkban ebben az időszakban alacsony volt az iskolázottsági szint, illetve magas volt a korlátozott munkaképességű emberek száma is, akik nem tudtak a megfelelő minőségben és mennyiségben teljesíteni, dolgozni. A 3. ok pedig azokra a fiatalokra vonatkozik, akiknek közvetlen környezetükben kevés vagy semmiféle munkalehetőség nem volt, így nekik el kellett menni munkát vállalni valamelyik nagyobb városba. Ezek a fiatalok jellemzően ingáztak és az ingázás miatt veszítették el a munkájukat. Valamit azt is meg lehetett figyelni, hogy a pályakezdőknek nem adatott munkalehetőség, mivel egyik cég, vagy vállalkozás sem akarta őket foglalkoztatni, hiszen zéró munkatapasztalattal rendelkeztek. Ezt a jelenséget csak tovább súlyosbította a 2008-ban bekövetkező globális szintű gazdasági és pénzügyi válság, aminek következménye volt, hogy a munkaerőpiacon is válság alakult ki (1. ábra). A világ többi részéhez hasonlóan Magyarországon is válság alakult ki, ami nem csak a pénzügyi válságot jelenti, hanem munkaerő-piaci válságot is (EGEDY, 2012).

1. Ábra: Munkanélküliek száma Magyarországon ezer főben (2009-2023)

Forrás: saját szerkesztés (Forrás: KSH 2023) (Internet 5)

A válsághelyzet 2009-ben csúcsosodott ki az előző időszakokhoz képest ebben az évben exponenciálisan nőtt a munkanélküliek száma. Magyarországon a munkanélküliek száma 2012-ben volt a legmagasabb közel 473 ezer fővel. A 2009-2010 közötti időszakban a munkanélküliek számában azt figyelhettük meg, hogy egy növekedés, majd stagnálás következett be, majd az ezt követő években a munkanélküliek száma hazánkban elkezdett csökkenni. Ehhez a csökkenéshez nagymértékben hozzájárult a közfoglalkoztatás megjelenése, amit 2011-es évben indítottak el. Ennek a programnak a növekedési mértékét a közfoglalkoztatási portálon tudjuk nyomon követni, ami 2013-as évtől van számon tartva, és az adatok szerint 2013-ban 126.668 fő volt foglalkoztatva. A Központi Statisztikai Hivatal adatai szerint 2014. szeptember 26-án Magyarország munkanélküliségi rátája 7,6% volt, ebből az adatból megállapíthatjuk, hogy a korábbi 2013-hoz képest javulást mutat, ha számszerűsíteni akarnánk hazánkban 2014-re 99 000 fővel csökkent a munkanélküliek száma ez mind egy év alatt ment végbe. Az azóta elérhető adatokból azt a megállapítást tehetjük, hogy a közfoglalkoztatási program folyamatos emelkedést mutat, amiből azt állapíthatjuk meg hogy a közfoglalkoztatás sikeres, és nagy részt vállal a munkanélküliség felszámolásából (KSH, 2014).

2.5. Mi is az a közfoglalkoztatás?

Mint ahogy megtudtuk az előző fejezetben, a közfoglalkoztatás hazánkban a 2008-ban bekövetkezett világválság miatt jött létre, hogy a válság következtében munkanélkülivé vált embereket foglalkoztassák, majd ezután visszatereljék őket az elsődleges munkaerőpiacra azaz a versenyszférába. 2010-ben a kormány létrehozta a közfoglalkoztatás mai rendszerét és az ahhoz szükséges jogszabályokat megalkotta. Ez szükséges volt amiatt, mert a közfoglalkoztatás különbözik a 2010 előtti ilyen jellegű munkáktól és foglalkoztatásoktól, akár a közcélú, a közhasznú, és vagy közmunkaprogramoktól (CSOBA, 2011).

A közfoglalkoztatást nem nevezhetjük ezeknek a programoknak a jogutódjának mivel egy egységes finanszírozási rendszert hoztak létre neki, és a már említett jogszabályokat is. A közfoglalkoztatás a munkának egy különleges formája, mivel több eltérése van a megszokott munkaerőpiaci foglalkoztatástól. Az első, hogy a megszokott munkaerőpiachoz képest közfoglalkoztatásban nincs próbaidő, valamint a közfoglalkoztatásban csak meghatározott idejű foglalkoztatásra van lehetőség. Az idő-intervalluma nem lehet hosszabb, mint a közfoglalkoztatáshoz nyújtott segítség idő-intervalluma. Ez a feltétel is arra utal, hogy a programnak az a fő célja, hogy visszavezesse a munkanélkülieket az elsődleges munkaerőpiacra és hogy ne töltsenek hosszabb időt a programba. Illetve fontos beszélnünk a bérezéséről ebbe a programba, mivel a kormány úgy állapította meg a program résztvevőinek a bérét, hogy magasabb legyen, mint a társadalmi juttatások viszont alacsonyabb legyen, mint a versenyszférában lévő legalacsonyabb bérek. Ezzel is ösztönözve a foglalkoztatottakat, hogy a nagyobb bér reményében térjenek vissza a versenyszférába (170/2011 (VIII. 24.) Korm. rendelet).

Elmondhatjuk, hogy az idő múlásával hazánkban igazán sarkalatos pont lett a közfoglalkoztatás a munkanélküliség felszámolásában, vagy legalábbis annak mértékének csökkentésében (RAGADICS, 2020).

Az EU 2020 stratégia fő céljai között szerepelt, hogy a 20-64 éves foglalkoztatottak körében a foglalkoztatottság arányának 2020-ra el kell érnie a 75%-ot. Hazánk ezt a célt tudta teljesíteni, mivel az ezt megelőző időszaknak is az volt a célja, hogy próbáljuk minél jobban csökkenteni a munkanélküliek számát. Ezt vállalkozás alapítás ösztönzéssel és egyéb munkaerőpiaci beavatkozásokkal érte el. Ezáltal hazánk teljesíteni tudta ezt a célt. A közfoglalkoztatáshoz a Nemzeti Reform Program azt az alapot határozta meg, hogy

ennek a programnak értékteremtő erejének kell lenni. Magyarország gazdaságpolitikája azt a határozatot hozta, hogy középpontba helyezi a munkát. A munkapiacot érintő intézkedések, célkitűzések kerültek megfogalmazásra. Azokat a képzéseket támogatják melyek elsődlegesen a munkához kapcsolódnak. Fontosnak tartották, hogy az inaktív csoportok/emberek, akik hosszú időn keresztül munkanélküliek, azoknak segítsék a visszatérését a munkába, és ezeket az embereket minél több eszközzel ösztönözzék. Továbbá próbálták tovább szabályozni a foglalkoztatást. A foglalkoztatást, nem csak célzottan munkaerőpiaci szabályozásokkal, valamint jogszabályokkal kívánták szabályozni, hanem különböző képzésekkel, amikkel készségeket fejlesztettek, tudást biztosítottak a munkaerő számára, elősegítve ezzel, hogy hasznosabbak tudjanak lenni az emberek a munkaerőpiacon és idővel vissza tudjanak lépni az elsődleges munkaerőpiacra (ARTNER, 2011).

A már említett feladatai mellett a közfoglalkoztatásnak vannak más teendői is. Egyrészt meg kell akadályozni, hogy a programban lévők ismét inaktívvá váljanak, másrészt akik ismét elvesztik a munkájukat azoknak újra állás lehetőséget kell nyújtani. Arra a kérdésre pedig, hogy kik vesznek részt a programban arra az a válasz, hogy kezdetben nagyobb mértékben alulképzett roma származású emberek, olyan fiatalok, akik munkanélküliek vagy éppen pályakezdőként nem találtak állást, és vagy fogyatékkal vagy éppen csökkent munkaképességű embereket, akiket nem szívesen foglalkoztatnak nagyobb cégek és vállalkozások. A közfoglalkoztatás legnehezebb feladata, hogy az alacsony iskolai végzettségű és vagy szakképzetlen embereket foglalkoztassa, mivel a minimális szaktudás vagy éppen bármilyen készség hiányában nem képes a munkaerő a programban a termelésre, és vagy az értékteremtésre (KOLTAI, 2018).

Ez a mentalitás fontos, mivel ez járja át az egész primer munkaerőpiacot, hogy minél nagyobb teljesítményen, minél jobb minőségben hozzunk létre valamilyen tárgyat vagy szolgáltatást, és ezt a gondolatot kell a közfoglalkoztatási programban foglalkoztatottak számára is megérteni, hogy ha visszatérnek az elsődleges munkaerőpiacra akkor tudják teljesíteni a munkáltató által elvárt tevékenységeket. Mint ahogy már említettük ezeket a programokat településenként hozták létre, konkrétan olyan községekben, amelyek hátrányos helyzetűek, és ezeken a településeken szeretnének egy értékteremtő programot akár helyi sajátosságok címén, mezőgazdasági program kerületeiben, és ezen kívül az ipari tevékenységeit fejlesztő, vagy éppen megteremtő program akar lenni. Ezt a 3, mintaprogramot tartják a legnépszerűbbeknek az önkormányzatok, ahol van

közfoglalkoztatási program vagy start munkaprogram (Pl.: a település saját növény, és vagy állattenyésztést folytat, hogy ellássa a saját intézményeit étellel, vagy saját közkonyhát üzemeltet hátrányosabb helyzetű a lakosok részére...stb.).

A startmunka programok mutatják legjobban, hogy az egyes települések különleges termelést végeznek, amivel kiszolgálják a település igényeit akár valamilyen növénytermesztésben legyen az szántóföldi vagy kertészeti. De ezeknél a programoknál megfigyelhető az állattenyésztés és amit szintén a község ellátására tesznek, vagy éppenséggel, hogy valamilyen bevitt termeljenek a község számára (KOÓS, 2016).

A közfoglalkoztatási jogviszony alapján a közfoglalkoztatott jogosultságot szerez társadalombiztosítási- és a nyugellátásra (táppénz, nyugdíj). Ennek megfelelően – a munkabérhez hasonlóan – a közfoglalkoztatási bért is terhelik a következő levonások:

- személyi jövedelemadó,
- nyugdíjjárulék,
- szociális hozzájárulási adó (170/2011 (VIII. 24.) Korm. rendelet).

A közfoglalkoztatáshoz kapcsolódó képzések:

Az országos közfoglalkoztatási programokhoz kapcsolódó képzések az országos közfoglalkoztatási programjai igényei szerint szervezik ezeket a képzéseket. Attól függetlenül, hogy milyen képzést teljesítenek ezeken a képzéseken résztvevők egy tanúsítványt vagy egy OKJ-s bizonyítványt szerezhetnek a képzés elvégzésével. A Kistérségek startmunkaprogram mintaprogramjainak nagy részében mezőgazdasági (növénytermesztési, állattenyésztési ...stb. kapcsolatos) képzések folynak. Viszont nem csak agrár termelést végezhetnek, mivel a helyi sajátosságok minta programban folytathatnak bármilyen Építőipari tevékenységet, lehet ez az önkormányzat ingatlanainak felújítása, karbantartása, vagy éppen valamilyik intézményének bővítése és vagy építése. Továbbá végezhetnek bármilyen ipari tevékenységet, példának okáért élelmiszeripari gyártást. Ebből az következik, hogy a programot lehet bővíteni, és fejleszteni különböző eszközvásárlásokkal, infrastruktúra fejlesztéssel, és vagy új elhatározások, új termelési ötletekkel (KÓTI, 2022).

A közfoglalkoztatásról, és közfoglalkoztatottakról szóló jogszabályok:

„Az lehet közfoglalkoztatott, aki legfeljebb alapfokú iskolai végzettséggel rendelkezik, és betöltötte a tizenhatodik életévét. Fontos, hogy a munkaügyi központ rendszerében

legalább 6 hónapja álláskeresőként legyen nyilvántartva. A saját háztartásában egy vagy több eltartott személlyel egyedül élő felnőtt, vagy 12 hónapon belül gyermekgondozási segélyben, gyermeknevelési támogatásban, illetőleg terhességi-gyermekágyi segélyben, gyermekgondozási díjban vagy ápolási díjban részesült, vagy 12 hónapon belül előzetes letartóztatásban volt, szabadságvesztés, vagy elzárás büntetését töltötte” (2011. évi CVI. törvény).

Közfoglalkoztató lehet a helyi és nemzetiségi önkormányzat, valamint ezek jogi személyiséggel rendelkező társulása, költségvetési szerv (például: vízügyi igazgatóságok, erdőgazdaságok, nemzeti parkok), egyház, közhasznú jogállású szervezet, civil szervezet, állami és önkormányzati tulajdon kezelésével és fenntartásával megbízott, vagy erre a célra az állam, önkormányzat által létrehozott gazdálkodó szervezet, vizitársulat, erdőgazdálkodó (magánerdőgazdálkodó), szociális szövetkezet és vasúti pályahálózat-működtető szervezet. A közfoglalkoztatók meghatározott körébe tartozás mellett vizsgálni kell azt is, hogy melyek, azok a tevékenységek, amelyek közfoglalkoztatás keretében végezhetők.

„Ezek a tevékenységek a 2011. évi CVI. törvény szerint a következők: a 2011. évi CVI. törvényben meghatározott feladat, továbbá törvény által előírt állami feladat, vagy a helyi önkormányzatokról szóló törvényben előírt kötelező vagy önként vállalt feladat, vagy a nemzetiségek jogairól szóló törvényben előírt kötelező vagy önként vállalt feladat, vagy a helyi vagy azon túlmutató közösségi így különösen: egészségmegőrzési, szociális, nevelési, oktatási, kulturális, kulturális örökség megóvása, műemlékvédelmi, természet-, környezet- és állatvédelmi, gyermek- és ifjúságvédelmi, sport, közrend és közlekedésbiztonsági, ár- és belvízvédelmi célú, közforgalom számára megnyitott út, híd, alagút fejlesztéséhez, fenntartásához és üzemeltetéséhez kapcsolódó szükségletek kielégítését szolgáló feladat, vagy a Kormány által meghatározott közösségi célok megvalósítását elősegítő feladat. További feltétel, hogy a felsorolt feladatok kizárólag akkor láthatók el közfoglalkoztatás keretében, ha a feladat ellátására törvény nem ír elő közalkalmazotti, közszolgálati vagy kormányzati szolgálati jogviszonyt. A közfoglalkoztatásban végzett tevékenység nem lehet nyereségérdekelt, piac- és profitorientált. A közfoglalkoztatási támogatások típusait és a támogatások igénybevételre vonatkozó szabályokat a közfoglalkoztatásokhoz nyújtható támogatásokról szóló” (375/2010. XII. 31. Korm. rendelet).

A 375/2010. (XII. 31.) Korm. rendelet tartalmazza a közfoglalkoztatási programok támogatásával kapcsolatos szabályokat. „A Nemzeti Foglalkoztatási Alap közfoglalkoztatási támogatások előirányzata terhére támogatás nyújtható a közfoglalkoztatásról szóló törvényben² meghatározott közfoglalkoztatók részére közfoglalkoztatási jogviszony létesítéséhez „(375/2010. XII. 31. Korm. rendelet).

Az előirányzat terhére nyújtható támogatások:

- rövid időtartamú közfoglalkoztatás támogatása,
- hosszabb időtartamú közfoglalkoztatás támogatása,
- országos közfoglalkoztatás támogatása,
- közfoglalkoztatási mobilitást szolgáló támogatás,
- közfoglalkoztatási mintaprogramok és ráépülő programok támogatása. „(375/2010. XII. 31. Korm. rendelet).

2.6. Közmunkaprogramok különböző formái

Mint ahogy olvashattuk az előző fejezetekben a közfoglalkoztatás több formája is létezik. Hazánkban kétféle permutációját figyelhetjük meg, a már említett közfoglalkoztatási program, és a start munkaprogram. Ezeken a programokon belül három alap mintaprogramra tudjuk bontani, agrár mintaprogramra, szociális mintaprogramra, és helyi sajátosságokra, valamint egyes településeken megfigyelhetünk egy úgynevezett speciális közfoglalkoztatást. Viszont nem csak hazánkban figyelhetjük meg a közfoglalkoztatást hanem más országokban is és ebben a részében a szakdolgozatom ezt fogom taglalni, hogy más országok milyen módon alkalmazták ebben a programban rejlő lehetőségeket. Ez amiatt fontos, hogy kontrasztot írjunk állítani hazánk közfoglalkoztatási programja, és hazánkban kívüli közfoglalkoztatási programok között. Ahogy nem csak hazánkban, de más országokban is a kormány egyéb beavatkozási módszere, ami egy vagy több problémakört próbál megoldani. De más országok közfoglalkoztatási programjainak is megvannak a céljai. Csakúgy, mint hazánkban a munkanélküliség felszámolása is lehet egy cél, vagy úgy, mint hazánkban a 3. alkalom mintaprogram, a jellemző. A közmunkaprogramok más országokban más, és más feladatokat látnak el. Az Egyesült Államokban megfigyelhetjük, hogy például egészségügyi szolgáltatásokban is részt vehetnek foglalkoztatottak konkrétan a közmunkások az időskorú lakosság segítségére vannak, valamint különböző súlyos betegségben szenvedő embereknek fenntartott gondozási központokban dolgoznak, esetleg kisgyerekek ellátásában segédkeznek (LIPTÁK, 2020).

Egyes országokban főleg afrikai, és ázsiai országokban, ahol gyakoriak a természeti katasztrófák ott szoktak alkalmazni közfoglalkoztatottakat, hogy gyorsabban haladjon a természeti katasztrófákkal sújtott területek rehabilitációja. Ezzel megkönnyítik a kormány feladatait. De az előbbi példákon kívül azok a programok is megtalálhatók más országokban, mint amelyek hazánkban. Fontosnak tartom, hogy megismerkedjünk más országok programjaival, hogy rálátásunk legyen az ő céljaikra is. E célokat vizsgálva elmondhatjuk, hogy hasonlóak, hiszen minden program célja, hogy a munkanélküliek ismét foglalkoztatottak legyenek (SUBBARAO, 2013).

3. Anyag és Módszer

3.1. Közfoglalkoztatás Heves vármegyében

Heves vármegye, NUTS III. szintű közigazgatási egység Magyarország északkeleti részében, az észak-magyarországi régióban. Észak-nyugatról Nógrád vármegye, észak-keletről Borsod-Abaúj-Zemplén vármegye, délről Jász-Nagykun-Szolnok vármegye, nyugatról pedig Pest vármegye határolja. Székhelye Eger. Heves vármegyét hét járásra tudjuk szétbontani (2. ábra):

2. Ábra: Heves vármegyéről, és járásairól

Forrás: TEIR (<https://www.teir.hu/>) (Internet 3)

- Beláptátfalvai járás
- Eger járás
- Füzesabonyi járás
- Gyöngyösi járás
- Hatvani járás
- Hevesi járás
- Pétervásárai járás

Szakdolgozatom szakirodalom feldolgozási részében megismerkedtünk azzal, hogy mi is az a közfoglalkoztatás, hogy milyen szabályok vonatkoznak rájuk, hogy milyen feladatokat végezhetnek. Tekintsük át, hogy Heves Vármegyében melyik településeken milyen irányok találhatók (Pl.: Mezőgazdasági, Szociális, és lokális sajátosságok.). Az 1. táblázatban láthatjuk egész Heves Vármegyében csak 26 Községben fellelhetők ezek a közfoglalkoztatási programok.

1. Táblázat: Táblázat a Heves vármegyében lévő településekről, ahol van közfoglalkoztatási program

	Agrár	Agrár2	Helyi sajátosságok	Szociális
	Ø állattartás	Ø növénytermesztés	Ø település fejlődésének elősegítése	Ø belvív-elvezetési
Bodony	Van	Van	Nincs	Nincs
Sarud	Van	Van	Nincs	Van
Csány	Van	Van	Nincs	Nincs
Mezőtárcány	Nincs	Nincs	Van	Van
Besenyőtelek	Van	Van	Nincs	Nincs
Tiszanána	Van	Van	Nincs	Van
Tófalva	Van	Van	Nincs	-
Erk	Nincs	Van	Van	Van
Bükkszenterzsébet	Nincs	Nincs	Van	Nincs
Átány	Van	Van	Van	Van
Kisköre	Van	Van	Nincs	Nincs
Heves	Nincs	Van	Van	Nincs
Mezőszemere	Nincs	Van	Nincs	Van
Tenk	Nincs	Van	Nincs	Van
Boconád	Nincs	Nincs	Van	Van
Bükkszentmárton	Nincs	Nincs	Nincs	Van
Újlőrincfalva	Nincs	Nincs	Van	Nincs
Poroszló	Nincs	Van	Nincs	Van
Kál	Nincs	Van	Nincs	Nincs
Erdőtelek	Nincs	Van	Nincs	Nincs
Nagyfüged	Nincs	Van	Nincs	Nincs
Bekőlce	Nincs	Van	Nincs	Nincs
Dormánd	Nincs	Nincs	Nincs	Van
Tarnaörs	Nincs	Nincs	Nincs	Van
Istenmezeje	Nincs	Nincs	Nincs	Van
Tarnalelesz	Nincs	Nincs	Nincs	Van

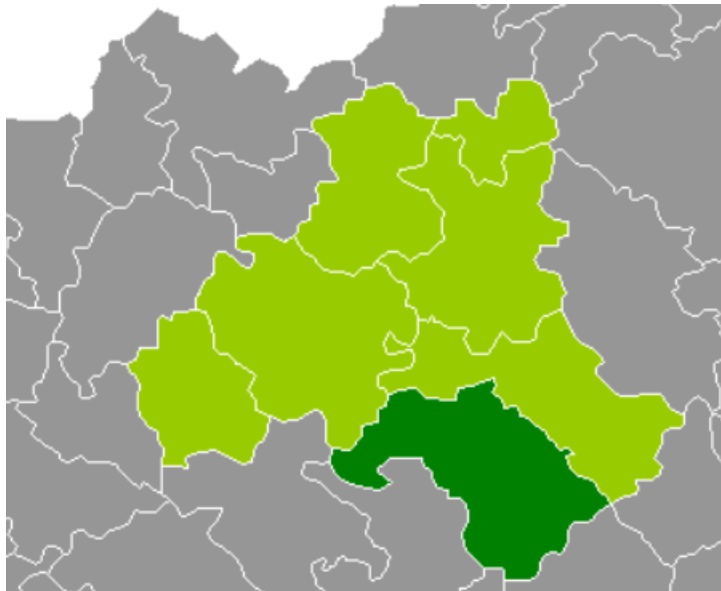
Forrás: Saját szerkesztés (2023)

Mint ahogy az 1. táblázatban lehet látni három fő részre tudjuk lebontani a Heves Vármegyei Közfoglalkoztatásokat. Mezőgazdaságira, Szociálisra, és helyi sajátosságokra. Mit is csinálnak ezekben a Program részekben a közfoglalkoztatottak. Mezőgazdasági részen Állattenyésztéssel foglalkoznak itt eltérőek az adatok mert többféle Állatot tartanak (Pl.: Szarvasmarha, Sertés, Bárány...stb.). Illetve még a mezőgazdaságiban érthetjük, hogy az önkormányzatok területeit művelik, akár kertészeti, vagy szántóföldi növények termesztésével. Szociális részben foglalkoztatottak általában kommunális, és veszélyes hulladékokat szednek össze, és gyűjtik össze. A helyi sajátosságokban pedig igen változó, ami függ a településtől magától, hogy mit szeretne csinálni ebben a részében a programnak.

Az általam vizsgált településen Átány községben például az önkormányzat által birtokolt házakat, amik elöregedtek, és rossz állapotban vannak azokat felújítják és azokat a házakat hasznosítja az önkormányzat, vagy a startmunkaprogramnak építenek épületeket (Pl.: Gépszíneket, sertés hizlalda...stb.), és mint ahogyan az 1.táblázat is láthatjuk a települések Heves Vármegyében csak egy településen figyelhetjük meg hogy mindegyik programrészt alkalmazzák. Az pedig a mi általunk vizsgált település, Átány.

3.2. A Hevesi járásról

Fontosnak tartom azt, hogy beszéljünk magáról a járásról is, amiben az általam vizsgált település található. Ez a járás a Hevesi járás (3. ábra), ez azért fontos szerintem, hogy megértsük a település környezetét, és annak helyzetét. Mint ahogy említettem a Hevesi járásról fogok írni.

3. Ábra: Hevesi járásról

Forrás: https://hu.wikipedia.org/wiki/Hevesi_j%C3%A1r%C3%A1s

A hevesi járás heves vármegye déli területén helyezkedik el. mint ahogy az a 3. ábrán látható. Ezen a területen az alábbi települések találhatóak: Átány, Boconád, Erdőtelek, Erk, Heves, Hevesvezekény, Kisköre, Kömlő, Pély, Tarnabod, Tarnaméra, Tarnaörs, Tarnaszentmiklós, Tarnasadány, Tenk, Tiszanána, és Zaránk. Hátrányos helyzetű mivel magas a munkanélküliség, illetve nagy hiányt szenved a munkahelyek tekintetében. Másrészt egy

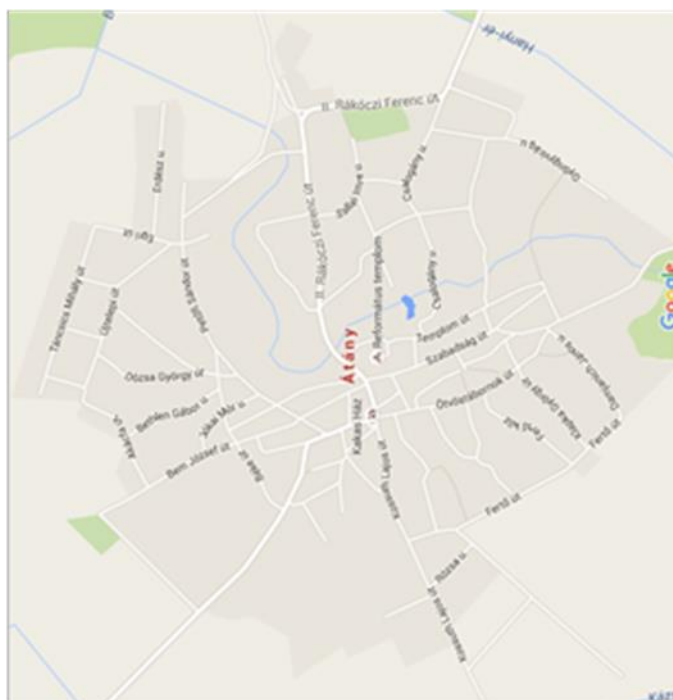
2. Táblázat: Hevesi járás településeinek lakónépességei, és nyilvántartott álláskeresői száma, 2023

Forrás: (Saját szerkesztés Forrás: KSH 2023) Internet 2

22

3.3. Átány bemutatása

Mielőtt bemutatnám az Átány község startmunkaprogramját, és annak a tevékenységét, fontosnak tartom, hogy bemutassam a települést és annak kulturális értékeit is, ami vizsgálatom esetén Átány község. Átány település 1351 lelkes település, Heves vármegyében, a Hevesi járásban található. A település környezetét, tájképét meghatározza a település határában található Hanyi ér és más patakok (4. ábra).

4. Ábra: Átány település térképe napjainkból

Forrás: Google maps

A település a 31-es fő útvonalról megközelíthető. A régészeti feltárások tanúsága szerint régóta lakott tér, igaz nevének első említése csak a XIV-XV. századból való. A településről sok kötet és tanulmány is megjelent. A település első írásos emléke egy 1343-ból származó perért, ATHAN névalakban 1407-ben és 1409-ben említik oklevelekben. Átány, mint településnév eredetére vonatkozóan az egyik legelfogadottabb álláspont az, hogy török eredetű, ezen kívül az „atya”, „apát” jelentésű Ata szóból ered (Soós 1975). A településről elmondhatjuk egy tipikus halmazfalú. A község a XVIII. század első felében nyerte el az arculatát, ezt azzal magyarázhatjuk, hogy a település sokáig nem volt házhelyekre osztva. A feljegyzések szerint oda építettek házakat az emberek, ahol helyet találtak, és így alakult ki a település, és ehhez csatolták az „ólaskertövet”. Ezt a fajta település típust kétbeltelkes településnek nevezték. A halmazfalvakra jellemzően a település temploma a falu közepén

található, és a templom köré építették fel a házakat, majd a lakóházakon túl az ólaskertőv volt megtalálható, amiben a jószágok szállása volt. A XVIII. században nagy részben juh állomány volt jellemző. Az ólaskert övezet után a legelők következtek, és legkívül a szántóterületek voltak találhatóak. A település régi állapotának a mai napig látható nyoma van a falu látképében. A település történelme szoros kapcsolatot mutat a reformációval is. Annak ellenére, hogy Eger, mint hazánk egyik legnagyobb, és legfontosabb katolikus központja közelében található a település, a XVI. században az Átányban élőknek a nagy százaléka református vallású volt (FÉL-HOFER 1997).

Nagy különlegessége a településnek, hogy a XVII. század elejétől község jobbágy lakói mellett megjelent egy népes birtoktalan nemesi réteg is a faluban, akik személyükben élvezték a nemesi kiváltságot, de a föld, amit műveltek hasonlóképpen jobbágytelek volt, mint a nem nemes község bélieké; következésképp tartoztak utána a földbirtokost illető szolgáltatásokkal. A többi paraszthoz hasonló módon gazdálkodtak, nemesekként azonban részt vettek a megye igazgatásában. Jelenlétük kiváltságokat biztosított az egész falunak, valamint szemléletformálóak is voltak. (SZUROMI R. 2010)

A község életképességét megerősíti, hogy a török hódoltság időszakában a falu többször is elnéptelenedett. A feljegyzések alapján a község lakói Kassa környékére menekültek. Későbbben a felértékelődéséhez az is hozzájárult, hogy Átányon keresztülhaladt egy országos jelentőségű út Kömlő, Hídvég, ezen kívül Poroszló irányába, mely Debrecen, továbbá Szatmárnémeti felé vezetett.

Az első hazai népszámlálás ciklusában (1784-87) a házak száma a községben már 257 db, a családok száma 315, az össznépesség 1717 fő volt (Az első magyarországi népszámlálás KSH 1960). Az 1870-es évek során kiépült a Budapest-Miskolc-Kassa fővonal, melynek Kál állomása 16 km-re van Átánytól. Ez jelentős változást hozott a község életében. Az elérhetőség, a termékkereskedelem, a szállítás lehetőségei bővültek. Igaz, azt a célt, hogy a falun is egy vasútvonal haladjon át, ezt nem sikerült elérni. Évtizedekig szorgalmazták a Szolnokot Füzesabonnyal összekötő vonal megépítését, mely Átányt is érintette volna. Bár a lokális érdekeltségű vasút kiépítésével kapcsolatban voltak anyagi, birtokjogi nehézségek, a vármegye végül csupán 1913-ban írta alá az átányi vasútvonal megépítésének tervét. Csakhogy a terveket megghiúsította az I. világháború. „A húszas évek során ugyan még egyszer elkerült a vasútvonal ügye, de ezt a korabeli képviselő-testület tagságának nagyobbak része nem szavazta meg” (SZUROMI, 2010).

A falut kettősség jellemzi több pont tekintetében is. Alapvetően kedvező közlekedési helyzetű, hisz közel található az M3-as autópálya. Kedvező adottságnak számít a turisztikailag frekventált Tisza-tó közelsége is. Ezzel párhuzamosan többszörösen hátrányos helyzetű, hisz egy olyan klasszikus belső periferián található, ahol a hátrányos szituáció sokféle társadalmi-gazdasági problémában megmutatkozik. Magas a munkanélküliség rátája, az inaktív keresőkorúak, a közösségi gondoskodásra szorultak aránya. A község megoszlását figyelve szembetűnő, hogy társadalma nagyrésze időskorú, azaz egy elöregedő társadalmat figyelhetünk meg. Valamint az is megfigyelhető, hogy jelentős a roma lakosság, ami folyamatos növekedést mutat.

A falu egy tipikus képviselője az elöregedő agrárvidéki településeknek. Ezen települések jellemzői, hogy a lakossága elöregedő, valamint a településen be vannak szűkülve az álláslehetőségek, ezt az eredményezi, hogy a fiatal lakosság elvándorol. Szóval ezek alapján elmondhatjuk, hogy Átány is egy ilyen település. Az elöregedő agrárvidéki település típus nemcsak Átány településre, szinte teljes Dél-Heves-re jellemző. Így az egész térség komoly szociális, és vagy közgazdasági kihívásokkal küzd.

Ezen hátrányok mellett Átány községnek gazdag a kulturális öröksége, különösen a néprajza. Elmondhatjuk igazán különleges eset mivel 3 könyv is íródott a településről az elmúlt évtizedekben. Ebből kettőt Dr. Fél Edit, és Hofer Tamás néprajzkutató írt Arányok és mértékek a paraszti gazdálkodásban, „Mi korrekt parasztok...” címmel. A harmadikat pedig Máté Péter szerkesztésével bár ez a könyv is Dr. Fél Edit, és Hofer Tamás műve „Az átányi parasztember szerszámai” címmel jelentették meg. A Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem valamint elődintézménye a Szent István Egyetem kutatói kétszer jártak Átányon Faluszemináriumi kutatás keretében Nagyné Dr. Molnár Melinda vezetésével. Kutatásuk eredményeként 2014-ban megjelent az Acta Regionis Rurum 8. kötete, mely a településről egy rendkívül jó helyzetképet mutat, lévén a háztartások 33%-ának véleményét felmérték. A kutatás 2022-ben folytatódott szintén Nagyné Dr. Molnár Melinda vezetésével, a Faluszemináriumi kutatócsoport hasonló tartalmú kérdőívezéssel, interjúzással ismét kutatta a települést. Ennek a kutatásnak az eredményeit tartalmazó kiadvány még megjelenés alatt áll (MOLNÁR – KASSAI 2014)

3.4. Kutatásom módszertana az átányi startmunkaprogrammal kapcsolatban

Kutatásomat a településsel és a témával kapcsolatos **szakirodalmak megismerésével** és azok **feldolgozásával** kezdtem meg. Ennek részét képezték a **statisztikai adatbázisok** is, melyek segítségével Átány településről teljes helyzetképet kaptam. Ezt követően két féle primerkutatást végeztem, **öt interjút készítettem**, valamint **kérdőívezést** végeztem el a település startmunkaprogramjának foglalkoztatottjai között. Azért tartottam fontosnak a személyes interjút mivel ezzel a módszerrel nyitottabb interjúkat tudtam lefolytatni, és több információt bírtam gyűjteni.

Interjú alanyaim olyan szakemberek, akik Átány település mindennapjait, gazdaságát, de kiemelten a település startmunkaprogramját kiválóan ismerik. Interjút készítettem év szerint Végh Jánossal az átányi startmunkaprogram vezetőjével, Jámber Dénessel Átány község polgármesterével, Átány Község Önkormányzatának az egyik pénzügyi ügyintézőjével, aki a startmunkaprogram pénzügyeit kezeli, valamint Mihályiné Urbán Erzsébet Heves Vármegyei Kormányhivatal Hevesi Járási Hivatala Foglalkoztatási Osztály foglalkoztatási szakügyintézőjével, aki Heves járás összes Közfoglalkoztatási programjait, és startmunkaprogramjainak a munkaügyi dolgait intézi. Valamint kérdéseimmel megkerestem a Heves Vármegyei Kormányhivatal Közfoglalkoztatási osztályát is.

Az első interjú alanyom **Végh János** volt, aki a startmunkaprogram vezetője Átány községben. Az ő hozzá intézett kérdéseim egy nagyobb része azzal volt kapcsolatos, hogy a program milyen mértékben fejlődött, nőtt és alakult 2011-es indulása óta, valamint mi az a tematika, ami alapján tud tervezni ebben a programban. Illetve arra a kérdésre is választ kaptam, hogy milyen újításokat terveznek magában a programban.

A következő interjúmat **Jámber Dénes Polgármester Úrral** folytattam le. Az ő hozzá tett kérdések azzal foglalkoztak, hogy „a startmunkaprogram foglalkoztatottjai szoktak-e segídekzeni a falu által tartott rendezvényeket?”, illetve, hogy milyen tevékenységeket szoktak megvalósítani a település érdekében. Kérdéseim kitértek arra is, hogy milyen a jövője a programnak a község életében.

A **Heves Vármegyei kormányhivatal**at azért kerestem meg kérdéseimmel, hogy adatokat tudjak gyűjteni a vármegye olyan településeiről, ahol van közfoglalkoztatási, vagy startmunkaprogram. Kíváncsi voltam, hogy más, hasonló adottságú településeken milyen mintaprogramok vannak.

Felkerestem külön a **Hevesi járási ügyintézőt** is azért, hogy megtudjam, az átányi programból milyen arányban térnek vissza az elsődleges munkaerőpiacra a programban részt vevő személyek.

Fontos volt számomra, hogy pénzügyi, beruházási oldalról is képet kapjak a programról, ezért felkerestem **Átány község Önkormányzatának az egyik pénzügyi ügyintézőjét**, aki a startmunkaprogram pénzügyeit is intézi. Tájékoztatást kértem, hogy a startmunkaprogramnak milyen nagyértékű tárgyeszköz beruházásai voltak. Ezt fontosnak tartottam, mivel ezzel az adattal pontosan megtudjuk mondani mikor milyen eszközökkel bővült a program, és hogy milyen eszközeik vannak pontosan a programnak. (Az interjú alanyok kérdéseit az **3. mellékletben** lehet olvasni)

Kérdőívemben az átányi startmunkaprogram közfoglalkoztatottjait kérdeztem meg a saját tapasztalataikról, véleményükről személyes megkérdezések által.

Kérdőívezésem célja az volt, hogy belátást nyerhessek a programban lévőkről, hogy milyen végzettségük van, kor, és nemi megoszlásukat, valamint amit fontosnak tartottam, hogy milyen képzéseken vettek részt a programban, amit akár később is használhatnak majd. Milyen készségekre tettek szert (Pl.: növénytermesztési ismeretek, állattenyésztési, és takarmányozási ismeretek...stb.). A foglalkoztatottaknál azért tartottam célszerűnek a kérdőíveztetést, amit személyesen valósítottam meg, mivel egy nagyobb csoportról szerettem volna adatokat gyűjteni. A kérdőívet kitöltők száma 29 fő volt, ami a foglalkoztatottak 100%-a, vagyis a **startmunka programban, a kutatásom idején részt vevő valamennyi munkavállaló véleményét megismerhettem**. (A kérdőív kérdéseit a **4. mellékletben** lehet olvasni).

4. Eredmények és értékelésük

4.1. Közfoglalkoztatás kezdete Átányon

Végh Jánossal az Átányi startmunkaprogram vezetőjével készített interjúban elmondta, hogyan indult a program. **A Program 2011. november 1-én vette kezdetét** öt foglalkoztatottal. A program által művelt területei ekkor még csak 0,5 hektáros területet műveltek. Bár sok munka volt, hogy azok művelhetőek legyenek. Mivel a területen erősen elgazosodott növényi flóra volt, épület maradványokkal, illetve fa maradványokkal volt tele a terület. Valamint a területen illegálisan elhelyezett szemét is sok volt. Úgyhogy mielőtt művelésbe vonták volna a területet, le kellett hordani a szemetet, majd eltávolították a területről az épületeknek és a fáknek maradványait, ezek után a területet lekaszálták. Ekkor még a programnak a vezetőjének Végh Jánosnak a saját tulajdonú traktorjával (egy MTZ-50-essel) valósult meg a munka, mert a program még nem rendelkezett saját eszközzel.

Majd megművelték többször is, hogy termő állapotba kerüljön a terület. Először 2012-ben vetették be, hogy később 2013-ban az első zöldség termést betakaríthassák. Ebben az évben konkrétan: fehérrépa, sárgarépa, vöröshagyma, fokhagyma, zöldborsó, zöldbab, burgonya, paprika, paradicsom, karalábé, és uborkát termeltek. A termést a község Óvodájának konyháján használták fel. Ezzel egyrészt részben ellátták a település óvodájának konyháját. Ez azért fontos, mert ebben a konyhában nem csak az óvodásoknak, hanem a település többi lakosának -főként nyugdíjasoknak- akik igénylik azoknak is főznek, ami ebben az évben körülbelül megközelítette a 300 főt, így bio alapanyagból főztek, ami egészséges ételmisszerellátást biztosít a községben élőknek.

A 2013-2014-es évek a beruházások, a fejlesztések éveinek nevezhető a program életében. Ezt több változás miatt is mondhatjuk. Először is a program gépparkját bővítették, mivel szerették volna fejlettebben és gyorsabban művelni a területeiket. Ebben az időszakban megvásároltak egy szárazúzó, egy V-tárcsát, és egy nehézboronát. Ezek a munkagépek megkönnyítették azokat a feladatokat, hogy az önkormányzat elgazosodott, elhanyagolt területeit kitakarítsák, és művelhetővé tegyék. Ezen beruházások után a kezdeti 0,5 hektár területet kibővítették 9,02 hektárra, valamint ebben az időszakban 15 foglalkoztatottal valósították meg ezt a feladatot. Majd miután művelhetővé tették a területeket, 2014-ben vásároltak egy 25 soros gabonavetőgépet, műtrágyaszórót, burgonyaültetőt és egy közép

mély lazítót, valamint egy bálázót is. Ezek szükségesek voltak a 2015-ös évre vonatkozó tervekhez.

5. Ábra: a startmunkaprogram sertésóljáról, és a szarvasmarha istállójáról

Forrás: Saját kép (2023)

2015-ben ismét nagy változások következtek mivel 5 anyakocát, egy tenyészkant, és még 5 szarvasmarhát szereztek be. A terv ekkor az volt, hogy egy hizlaldát valósítsanak meg, és az állatok beszerzése előtt Átány község önkormányzata megvásárolta a program telephelye melletti birtokot, rajta egy rosszabb állapotban lévő házat, amit átalakítottak egy 60 férőhelyes disznóóllá, és egy 12 férőhelyes szarvasmarhaistállóvá.

6. Ábra: A startmunkaprogram sertésállományának egy része az ólban

Forrás: Saját kép (2023)

A kertészeti részben a gyomosabb területeken a gyomok visszaszorítása véget héj nélküli olajtököt vittek be a termesztésben, mivel ennek a tökfajtának nagyon jó a gyom visszaszorító tulajdonsága. A művelhető kertészeti részben nagyobb részt burgonyát termeltek a község óvodájának szükségletei miatt. Az óvodai szükségleteken kívül a termelt zöldségeket árusították a község piacán kedvezményes áron. A programban a másik nagy értékteremtő árucikk a vágósertés állomány, amit szintén árusításra bocsátottak az embereknek. Bár ezt nem csak az Átány község béliek szokták igénybe venni, hanem a közeli település béliek is vásárolják. Erről pedig elmondhatjuk, hogy igen magas bevételt tudott termelni a programnak és ezzel együtt a Község Hivatalának. Ezt tudtam meg a program bevételiről az egyik interjúban, amit a Község hivatalában folytattam le azzal az ügyintézővel, aki a startmunkaprogramnak a pénzügyeivel foglalkozik.

A pénzügyi ügyintéző azt nyilatkozta az interjújában, hogy a közmunka programok fő bevételi forrása a támogatás, amelyet a Heves Vármegyei Kormányhivatallal kötött hatósági szerződések alapján a Magyar Államkincstár finanszíroz meg a különböző programok vonatkozásában. A támogatás finanszírozása havi részletekben történik, amely a szerződésben meghatározott időintervallum alatt érkezik az Önkormányzat külön erre a célra szolgáló bankszámlájára. További bevételi forrás még a közmunka programban a saját bevételek, amelyet az Önkormányzat közmunka programjaiban előállított termékek/készletek értékesítésével szerez meg. Ezek lehetnek állattenyésztésben és növénytermesztésben előállított készletek is. Az önkormányzatunknál főként sertésértékesítésből, illetve takarmányértékesítésből vannak bevételek.

A munkatevékenységek szervezésében a programvezető, és a munkaügyekért felelős munkatárs is fontos feladatokat lát el. A munkaügyekért felelős személy feladata a programban 2012. évtől a járási startmunka mintaprogramok foglalkoztatási osztályon történő teljes körű ügyintézése. Ehhez tartoznak a

- Tervek egyeztetése a tervekben benyújtó önkormányzatokkal.
- Az elfogadott, a foglalkoztatási osztály által jóváhagyott tervek felterjesztése a foglalkoztatási főosztályra.
- A Belügyminiszter által elfogadott tervek követően az önkormányzatok kérelmeinek fogadása, hatósági szerződések megkötése.
- Az adott programokban foglalkoztatottak közvetítése, (A program időtartama alatt az esetlegesen előforduló megszüntetéseket követően új személyek közvetítése.)
- Minden hónapban a bér jellegű támogatások teljes körű adminisztrációja.
- A támogatás időtartama alatt benyújtásra kerülő közvetlen költség elszámolások teljes körű adminisztrációja.
- Szükség esetén szerződés módosítások elkészítése, az ezzel kapcsolatos adminisztratív feladatok elvégzése.
- A programok időtartam alatt hatósági ellenőrzések lefolytatása.

A munkaügyekért felelős személyről elmondható, hogy a teljes munkafolyamatba belelát, segíti a programvezető munkáját.

4.2. A Program további változásai és fejlődései 2015 után

Mint ahogyan a 3. táblázaton is láthatjuk, a programnak több éven keresztül sok foglalkoztatottja volt, főleg a mezőgazdasági részben. Ez több módon is magyarázható, amit már Végh János a program vezetője is elmondott, hogy az **első években a program kertészeti termeléssel** foglalkozott, és az elsődleges feladatuk volt, hogy az önkormányzatnak a területeit takarítsák ki, hogy növeljék a területek számát, méretét és művelhetőségét. Az állatállomány számát is próbálták növelni, hogy minél többet tudjanak termelni. Ezért **2016-ban** kibővítették a sertéshizlaldát egy 40 férőhelyes disznóóllal, amivel **összesen így 100 sertést tudnak egyszerre hizlalni**. Viszont erre az időszakra egy olyan változást történt a programban, hogy nem sertéstenyésztés, és hizlalás folyik a programban, hanem csak hizlalás.

3. Táblázat: Az átányi startmunkaprogram létszámáról, mintaprogramok szerint

	Mezőgazdasági mintaprogram	Helyi sajátosságokra épülő mintaprogram	Egyéb startmunka mintaprogram	Szociális jellegű mintaprogramok	Magas hozzáadott értékű program
2013	13	0	0	1	0
2014	21	2	0	0	0
2015	24	0	0	0	0
2016	21	7	0	3	0
2017	16	8	0	0	0
2018	12	6	0	0	0
2019	9	5	0	0	0
2020	7	5	0	7	0
2021	7	4	0	12	0
2022	8	5	0	13	0
2023. július	12	5	0	10	0

Forrás: www.kozfoglalkoztataskormany.hu. (Internet 1)

Mivel túl nagy lett a kereslet a sertés iránt a program vezetője úgy döntött, hogy a tenyésztés relatíve túl sok időt vesz igénybe a malacok felnevelése, és hizlalása, és a születendő malacok száma sem biztos, és sokféle tényező van, ami miatt elhullhatnak idő előtt. Így azt a megoldást találták ki, hogy **pár hetes malacokat vásárolnak és azokat hizlalják**, tehát a sertés állomány egy folyamatos forgásban cserélődik. A malacokat a kenderesi Középtiszai Mezőgazdasági Zrt.-től vásárolják. Fontos megemlíteni, hogy a startmunkaprogramban nem csak a **saját területeiket művelik**, hanem a településen élő lakosoknak is végeznek **bérmunkát**. Ami többféle munka lehet, valakinek csak arra van szüksége, hogy az ő általa termelt növény kultúrát learassák. De vannak, akiknek semmilyen mezőgazdasági eszközük nincsen, így kénytelenek a programmal elvégeztetni az egész termelést. Ez a része a programnak is hasznos és építő jellegű a település, és az ott élők részére. Mivel így csökken a nem művelt területek száma a községben, valamint azoknak, akik igénylik ezt a szolgáltatást azoknak is hasznos mivel a terményük keletkezik, amit vagy etetésre alkalmaznak, vagy eladásra. A mezőgazdasági mintaprogram után meg kell említenünk, hogy 2015-ban indult el a másik két mintaprogram is. A **szociális mintaprogramnak a feladata** Átány Községben az, hogy az illegális hulladékot összeszedjék, és azt a kijelölt helyre vigyék, valamint a hivatal által fenntartott épületeknek, és tereknek a karbantartása, hogy megfelelő állapotban legyenek. A feladataik közé tartozik a hivatal által szervezett szociális fa kiosztásánál a kiszállításnál való segédkezés. A harmadik a **helyi sajátosságok mintaprogram**. Ebben a programrészben elsősorban Átány község Önkormányzatának

tulajdonában lévő rosszabb állapotú épületeket újítanak fel, vagy éppen építenek, vagy bővítenek. A már említett disznóólak és szarvasmarha istállók is az ebben a programrészben foglalkoztatottak által felújított, és épített épületek. Ehhez kapcsolódóan fontos kiemelni, hogy ezek az épületek azokból a téglákból épültek, amiket olyan épületek bontása közben nyertek ki, amiket elbontottak. Ez igen fontos mivel újrahasznosítják a felesleges, elhanyagolt épületeknek a tégláit így azok nem rontják a falu látképét. Ezek után **2017-ben** szükségessé vált, hogy a program által termelt terményeket, és bálákat képesek legyenek hosszabb ideig megfelelő méretű, és állapotú helyen tárolni. Mivel előtte sokkal kisebb tárolókban voltak az általuk termelt termények, és nagy részüket nem is bírták ők maguk tárolni így más vállalkozóknak a magtáraikban voltak kénytelenek tárolni. Így a helyi sajátosságok mintaprogramban foglalkoztatottak 2017-ben egy 200m²-es terménytárolót, és egy 150m² szalastakarmánytárolót építettek, amiket közvetlenül mellé húzták fel, hogy az is a telephelyükön legyen, hogy bármit, amit ott tárolnak azt könnyedén tudják mozgatni. Másrészt szerintem fontos megemlíteni, hogy erre az évre egy tájház jellegű épületet is felújítottak a foglalkoztatottak, ami „paraszti porta” néven van nyilvántartva Átány Községben, amiben lévő tárgyakat (régi paraszti eszközök (Pl.: Sparhelt, kaszák...stb.) adományokból kapták a településen élőkől. Így egy teljesen korabeli paraszti portát tudtak csinálni és az érdeklődő látogatóknak bemutatni.

4.3.A startmunka program 2018 után

A programban 2018 után, mint ahogy a 3. táblázaton is láthattuk, egyfajta **csökkenést figyelhetünk meg a foglalkoztatottak számában**. Ezt a jelenséget kettő fajta jelenséggel magyarázhatjuk. Az interjúkból megtudtam, hogy ebben az időszakban sokan tértek vissza a versenyszférába, és vállaltak munkát. Az interjúban azt nyilatkozta a munkaügyi munkatárs, hogy ebben az évben Átány községben több mint a foglalkoztatottak 50%-a tért vissza az elsődleges munkaerő piacra. Ami nem kevés szám ebben az évben. De ezt követő évben a Covid-19 ellenére nem esett vissza a program termelése vagy a munkafolyamatai. Annak ellenére, hogy a Covid-19 hatására az ország és nyugodtan mondhatjuk, hogy a világ gazdasága jelentősen lassult, a program felelősei sok beruházást hoztak létre. ennek oka az volt, hogy előreutató döntést hoztak. Elhatároztak, hogy a gépeszerzésekkel egyre több terméket kívánnak előállítani, egyre jobb minőségben. Döntésük eredményeként a munkaprogram tovább tudott fejlődni és a teljes gazdaság stagnálása, visszaesése mellett a lokális program fejlődni tudott.

4. Táblázat: átányi startmunkaprogram nagyértékű beruházásai 2019-ben

	Nyilvántartásba vétele
Üzemanyag tartály	2019-01-01
Bálázó	2019-01-01
Roading Midi gréder	2019-03-27
Belarus MTZ 820 traktor	2019-03-27
LEKO 3,3 méter fix kombinátor	2019-04-09
NEW Holland kombájn	2019-12-13

Forrás: Települési önkormányzati adatok alapján saját szerkesztés (2023)

Ahogy láthatjuk a 4. táblázatban a 2019-es évben főleg a **gépparkjukat fejlesztették** egy jobb felszereléssel, és teljesítménnyel rendelkező **traktorba** ruháztak be. A táblázatban látható munkagépek a **bálázó, a kombinátor** mind ezen traktor teljesítményének megfelelőek, így ezekkel a gépekkel gyorsabban, hatékonyabban és pontosabban tudnak dolgozni. Valamint ebben az időszakban jutottak arra a következtetésre, hogy a **kertészeti ágazatot le kell építeni**, mivel a nyári időszakban a közeli városokban lévő gyümölcsösök a foglalkoztatottak nagy számát el szipolyozzák, így nem marad elegendő munkaerő ahhoz, hogy a kertészeti részt megfelelő módon tovább bírják vinni. Fontos beruházás volt még ebben az évben a **NEW holland kombájn** (lásd 2. melléklet) beszerzése, mivel az előtt egy régi Fortschritt kombájnt használtak, amihez képest az új kombájnuk modern, és sokkal felhasználó barátabb.

A **2018-2019 között a helyi sajátosságok mintaprogramban** több feladatot is elvégeztek. Először is 2018-ban Átány község elindította ismét a focicsapatát így ebben az évben a focimeccsek miatt szükségessé vált a **felújítani a focipályának az öltözőét**, illetve ekkor a **focipálya körbekerítését** is. Ezután pedig a település **óvodájának a kerítésének a felújítása** volt a következő feladat. Majd az év vége felé a következő projektjük, hogy **két külső buszmegállóhelyet** építsenek.

A 2019-es évben folytatták munkájukat. Első építkezéseik között ebben az évben **építettek egy gépszínt** (lásd 1. melléklet) a már említett gépeknek, amit vásároltak, hogy megfelelően tudják tárolni, és hogy óvják a gépeket az idő viszontagságaitól. Ezen kívül a település **egészségházának külső homlokzatát lefestették**, illetve **kibővítették a**

teraszát. A Község **kultúrházát** a Dr. Fél Edit közösségi térnek is a külső homlokzatát festették, és kibővítették az elektromos hálózatát, amik szükségesek voltak mivel a két épület külső állapota már felújításra szorult.

Mindezek után Átány község Önkormányzata a következő projektet indította el. Az úgynevezett „**Bába ház**”ként nevezett épületnek a **felújítását**. Ez egy elhanyagolt épület volt, amit a program foglalkoztatottjai felújítottak, és kiépítették az elektromos hálózatát mivel ez szükséges volt mivel egyáltalán nem volt meg az épületben, és a későbbi célok miatt szükséges volt. Mivel ezt az épületet a település népdalköre használja a mai napig próbákra, valamint itt szoktak tartani rendezvényeket, amiket ők szerveznek.

5. Táblázat: A startmunkaprogram nagyértékű beruházásai 2020-2023 között

	Nyilvántartásba vétele
Pótkocsi MBP 6.5 YMY395	2020-09-15
SPP6FS Moldáv 6 soros szemenkénti vetőgép,	2020-08-26
Stihl Fs 560 C-EM motoros fűkasza	2020-07-31
Kompakt kamera 5mpx és tartozékai	2020-04-24
LEKO 6 soros kézzel felhajható KULTIVÁTOR műtrágyaszóróval, rugóskapás	2020-03-17
Wirax 3.5 m rotoros rendkezelő gy.sz: W/21/065	2021-04-20
Metal-Fach T229 homlokrakodó bálátüske adapterrel és 2m, 0,64 m3 kanállal	2021-04-20
MTZ-892 Traktor (új)	2022-05-09
vogel&noot eke	2023.09.01
Fűkasza lengyel 185-s	2023.03.29
LD-Agro TR-S 3t. kisállat mérleg	2023-04-19

Forrás: Települési önkormányzati adatok alapján saját szerkesztés (2023)

Mint ahogy az 5. táblázatban is láthatjuk, a **2020-2023** közötti időszakban sok **nagyértékű beruházás** történt a programban. A 2020-as évben mezőgazdasági, és szociális részben azt lehet ebben az évben elmondani, hogy folytatták a termelést, a szociális részben pedig elvégezték a feladataikat a közterületek karbantartásában, az illegális szeméttelpek felszámolását folytatták, és a Polgármester Úr elmondása szerint több rendezvényen is segédkeztek, amit a település önkormányzata szervezett (Pl.: Falunapon, Dalos találkozók...stb.).

A mezőgazdasági részben **bővítették a gépparkjukat**, erről a beruházásokról elmondhatóak, hogy **100%-ban a saját bevételükből fizették ki** ezeket a nagyértékű tárgyeszközeiket. Konkrétan egy új pótkocsit, egy 6 soros szemenkénti vetőgépet,

valamint egy 6 soros kultivátort, és beruháztak még egy kamera rendszerbe, hogy az egész telephely megfigyelhető legyen.

Ezen mintaprogramon kívül a helyi sajátosságokban, és a szociális program is folytatta feladatait a település. A **szociális mintaprogram** folytatta az illegális személtlerakóhelyek felszámolását. A **helyi sajátosságok mintaprogram** foglalkoztatottjai pedig ebben az évben felújítottak két szolgálati lakást, valamint a falunak a kiállító helyét, ami főleg a Dr. Fél Edit, és Dr. Hofer Tamás munkásságának állít emléket.

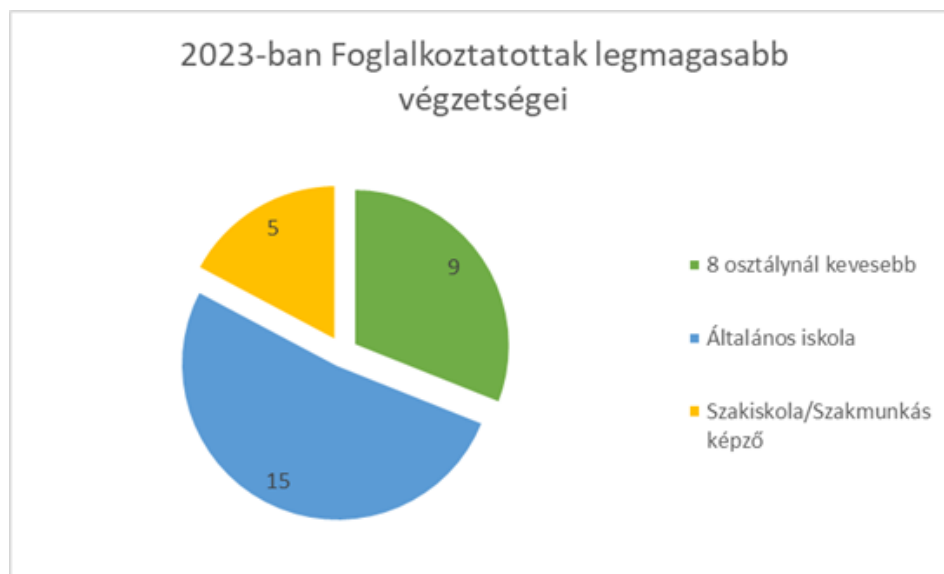
A **2022-2023-as** években ismételten **nagyobb beruházásokra** került a sor, 2022-ben egy teljesen új MTZ-892 Traktor, ami ismét szükséges volt mivel még többet szerettek volna művelni és ehhez a géphez vásároltak még egy lengyel 185 s típusú fűkaszt, valamint egy vogel&noot ekét. Ezen felül egy kisállat mérleget vásároltak, ami 5t-ig mér ez ugye egy olyan vásárlás volt, ami elengedhetetlen mivel az általuk hizlalt sertések árát a súly alapján állapítják meg.

Az interjú alkalmával Végh Jánostól megtudtam, hogy a **legújabb tervük**, amit meg akarnak valósítani két program (mezőgazdasági, és a helyi sajátosságok) közös munkájával egy **cirokseprű kötő üzem**. A mezőgazdasági mintaprogramban megtermelték a cirkot, a helyi sajátosságok programban pedig kialakították a seprűkötő üzemet. Ez a kezdeményezés ismét egy értékteremtő kezdeményezés, ami ismét újabb tudást ad majd a foglalkoztatottaknak, és még bevételt is hozhat majd a településnek.

4.4. A startmunkaprogram Foglalkoztatottjairól

A közfoglalkoztatottak bemutatása az általuk kitöltött **kérdőív**, másrészt pedig **Végh Jánossal folytatott interjúm alapján** történik. Végh Jánostól megtudtam, hogy ő azt a szemléletet követi, hogy” nem *a munkához keresünk embert, hanem az emberhez keresünk munkát*”.

Ezen pontban is kiemelném, hogy az általam elkészített **kérdőívet személyesen kérdeztem le** annak érdekében, hogy a foglalkoztatottaktól minél több információt megtudjak a programokról, foglalkoztatásukról. A kérdőívet valamennyi, a kutatásom időpontjában foglalkoztatott személy kitöltötte, tehát a **lekérdezés a célcsoport 100%-ára megvalósult**.

7. Ábra: az átányi startmunkaprogram foglalkoztatottjainak legmagasabb iskolai végzettsége

Forrás: Saját szerkesztés

Mint ahogy az 7. ábrán is láthatjuk a 2023-ban a foglalkoztatottaknak több mint a fele legmagasabb végzettsége általános iskola, és a másik nagyobb része a foglalkoztatottaknak még általános iskolai végzettsége sincs. Ezzel elmondhatjuk, hogy **a foglalkoztatottak nagy részének nincs semmilyen szakképesítése**. Vagy csak olyan szakmai tudással bír, amit az általa vállalt idény, és segédmunkák alatt szereztek. Így Végh János a program vezetője azzal a mentalitással vezeti a programot, hogy mindenki olyan részbe kerül a már említett 3-ból, amihez van affinitása, és vagy van szakmai tudás ahhoz a feladathoz, amit rá szeretnének bízni. Mivel nem lehet megkockáztatni a mostani gazdasági helyzetben különösen, hogy az általuk hizlalt állatokból, és a termelt növényekből származó bevételek ne csökkenjenek. Mivel a bevételeikből finanszírozzák a program következő évi vetőmag beszerzését, és a malacokat is ebből vásárolják. A startmunkaprogram foglalkoztatottjaival kitöltetett kérdőívből több információt is megtudtam. A megkérdezettek a 2023-as évben a foglalkoztatottak 100%-a. Így az általam vizsgált csoport az egész startmunka program foglalkoztatottjairól tudok adatokat mondani. Ami 29 embert jelent a három mintaprogramban összesen, és ha el akarnánk bontani ebben az évben:

- a helyi sajátosságok programban: 5 fő
- a szociális programban: 10 fő
- és a mezőgazdasági programrészben: 13 fő található

A munkások számbeli különbségét a programban azzal magyarázhatjuk, hogy vannak bizonyos munkafolyamatok, feladat részek, amik több embert igényelnek. Először is a mezőgazdasági részben például több ember szükséges a sertéshizlaldájukhoz, és a növénytermesztésükhöz.

A kérdőívből több minden kiderült, amit a programvezető is említett. A megkérdezettek 60% azt nyilatkozta, hogy a programbéli keresetén kívül a nyári időszakban egyéb kereseti lehetőségek után szoktak nézni, nagyrészt a közeli települések gyümölcsöseiben, és más **idénymunkákkal egészítik ki keresetüket**. Amik, ha úgy nézzük a programnak nem kifizetődő mivel a program termelése, és ugye, mint ahogy már említettem ez a jelenség volt annak az okozója, hogy a kertészeti termelés megszűnt, mivel ebben a nyári időszakban nagy kiesés volt, amit nem bírtak pótolni. A másik opció a gyümölcsösökön kívül, hogy építkezéseken dolgoznak segédmunkásként.

De a kérdőívek válaszaiból több mindent megtudtam, például a nemi, és a kor béli megoszlást, amiről elmondhatjuk, hogy a nem béli **majdnem egyenlő arányban vannak nők és férfiak**. A kor béli megoszlásból pedig elmondhatjuk, hogy szinte minden félekorú egyén megfordul a programban. A másik fontosabb kérdés a mellékállásokon kívül az volt, hogy „tudtak-e bámiféle képzést/tudást szerezni a program keretein belül?”. A válaszadókból kiderült, hogy **többen szereztek különböző tudást és képzéseket**. A foglalkoztatottak válasza arra, hogy milyen képzéseken vettek részt a program keretén belül:

- Kisgép kezelői Tanfolyam
- Kazánfűtés kezelés és szerelés
- Növénytermesztési tanfolyam
- Sertés tenyésztés, és hozzá kapcsolódó ismeretek

Ezek a tanfolyamok, és különböző tudások elsajátításával nem csak a programban lehetnek hasznosak a munkások. Hanem ha a program után ismét visszatérnek a versenyszférába akkor bármelyik mezőgazdasági, vagy építkezési cégnél, vállalkozásnál tudnak munkát vállalni. Ami a program eleje óta sokszor megtörtént, hogy a Község környékében lévő mezőgazdasági vállalkozásoknál, és cégeknél vállaltak munkát, tudjuk ezt a saját tapasztalatok alapján meg a cégek elmondása szerint.

4.5. Jövőbeli tervek a programban

Összességében Átány Községben a program sok mindent elért annak ellenére, hogy „a semmiből épült ki”. Egy működő gazdaságot üzemeltet, gépparkkal, amit próbálnak bővíteni amikor alkalmuk adódik rá, egy sertés hizlaldával. A Község Önkormányzatának birtokában lévő területeket is művelik, és próbálják az elhanyagolt területeket ismét használható területekké tenni. Jámbor Dénes Átány község polgármesterével készített interjúban arra a kérdésre is választ kaptam, hogy „a program milyen szerepet játszik a falu életében?”.

Megtudtam, hogy a start közmunka program több szempontból fontos a település életében. Segít az tartósan álláskeresőket visszavezetni az elsődleges munkaerőpiacra. Az átmenetileg munkahely nélkül maradt lakosoknak lehetőséget biztosít elhelyezkedni. Értékkeremtő munkát végeznek, aminek a bevétele a közmunkaprogram költségeire fordítható, mint például a következő évi vetőmagok, a hizlalandó malacok és sok minden másra. Olyan településüzemeltetési feladatokat tudunk elvégezni a program keretén belül, amit más módon nem volna lehetőség.

Szociális jellegű programban, járdaépítés, útépítés, vízelvezetőárok ásása, és ezek karbantartása valósul meg. Ezeket a munkákat folyamatosan, minden évben a lehetőségek szerint folytatni szeretné az Önkormányzatunk.

Helyi sajátosságokra épülő közfoglalkoztatás, keretén belül önkormányzati tulajdonú ingatlanok felújítására, karbantartására van lehetőségünk. Amennyiben van lehetőség ezek is folytatandó célok. A foglalkoztatottak a településünk épületeinek megújulásában segédkeznek, valamint részt vesznek a Falu rendezvényeinek ellőkészületeiben, lebonyolításában, és az utómunkálataiban is, és ezt szeretnék továbbra is folytatni -mint azt polgármester úrtól megtudtam. Cél, hogy több szerepet kapjanak ilyen dolgokban is, hogy ilyen téren is tudjanak tapasztalatot szerezni.

A start Program legnagyobb jelentőséggel bíró tevékenysége, leginkább értékkeremtő egysége a **mezőgazdasági programban** valósul meg. A megművelt területek településképi szempontból is fontosak, mivel korábban megműveletlen területek kerültek termelés alá vonásba. Az állattenyésztés folyamatos munkát biztosít egész évben több embernek, Illetve a jövőbeni terveket is említette. A most induló seprűcirok termesztés újabb lehetőségeket nyit meg.

8. Ábra: a startmunkaprogram cirokseprűkötő üzemének az épülete felújítás előtt és után

Forrás: Saját kép, és saját szerkesztés (2023)

Ahogy a 4.képen láthatjuk a település seprűkötő üzemét, ahol majd folytatják ezt a tevékenységet, ezt a renoválást 100%-ban a program foglalkoztatottjai csinálták. Végh Jánossal készült interjú után meghallgathattam, hogy hogyan készítették fel a foglalkoztatottakat a seprű készítésre, és hogy milyen seprűcirokkal kapcsolatos alaptudást szereztek meg a foglalkoztatottak:

Vetési idő: április közepétől vethető. 14°C -on csírázik. A kezdeti fejlődése viszonylag lassú. A tavaszi fagyokra érzékeny

Vetése: 3- 5 cm mélyre vetjük 40 centiméteres sor- és 12- 17 centiméteres tőtávra. A vetést hengerrel tömörítsük, ami biztosítja az egyöntetűbb kelést.

Vetőmagszükséglet: 30 - 50 g / 100 m²

Szedése: szedésének ideje, amikor a buga egyenletesen megsárgul, és a magok viaszérésben, vannak. A szakállt 15-20 centiméteres szárcsonkkal vágják, majd 2- 3 napig szárítják. A szárítás alatt a szárazakat kénnel kezelik, hogy a szárazakon ne kezdjen el a gombás betegségektől, és hogy tartósítsák a szárazakat, amiből később a seprűket fogják készíteni. De ezelőtt a szárazokról eltávolítják a magokat, amiket később takarmányozás céljából fognak hasznosítani (de csak 5%-a lehet a takarmánynak mivel ciánt tartalmaz).

9. Ábra: a startmunkaprogram cirokseprűkötő eszközeiről

Forrás: Saját kép (2023)

Az 9. és a 10.-es ábrákon is láthatjuk, hogy a program beszerezte a szükséges eszközöket, amikkel végre tudják majd hajtani azokat a feladatokat, amikkel képesek lesznek cirokseprűket készíteni. Annak ellenére, hogy ezeknek a gépeknek egy része régi hagyományos eszköz, a feladatok ellátására tökéletesen alkalmas.

10. Ábra: a startmunkaprogram további cirokseprűkötő eszközei

Forrás: Saját kép (2023)

Másrészt megtudtam, hogy hogyan fogják majd készíteni a cirokseprűket. A seprűnyeleket egy ideig vásárolni fogják, és nem saját maguk faragják. Mindezek után pedig majd az elkészítik a cirokseprűket. Amiket majd az önkormányzat intézményeinek biztosítanak. Valamint, ha lesz rá igény akkor árusításra is bocsájtsák a cirokseprűket.

Jámbor Dénessel folytatott interjúban arra a kérdésre is választ kaptam, hogy „Mik a jövőbeni terveik a startmunkaprogram foglalkoztatottjaival a falu életében?” A jövőbeni terveik, a start program kilátásai és szerepe Átány életében a kormányzati döntésektől is függ. Ameddig van az Önkormányzatunknak lehetősége start Programot indítani, addig élni szeretnének a lehetőséggel. Ha úgy alakulna, hogy erre nincs már mód akkor is minden fontos tevékenységet folytatni szeretnének. Természetesen más formában, és létszámmal. Ez a gazdasági forma lehet szövetkezet, nonprofit kft, de akár kft is, ezt az adott időben érvényes gazdasági környezet fogja meghatározni. „A mezőgazdasági tevékenységek közül, a növénytermesztés és az állattenyésztés már a mai infrastruktúrával, és gépparkkal is működőképes, ahol előrelépés és nagyobb léptékű fejlesztés szükséges, és várható az a seprűkötés.

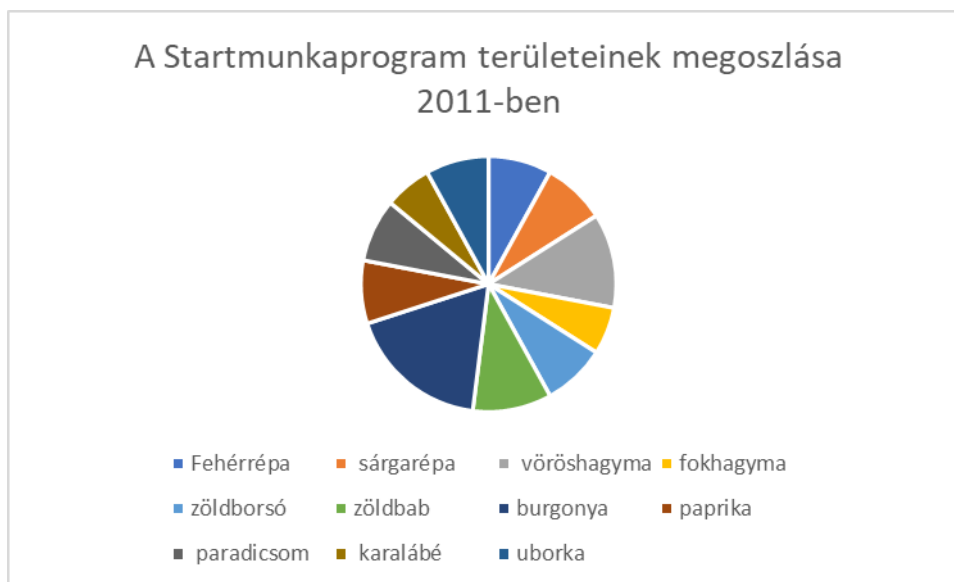
Amennyiben ezt sikerül létrehozni, nagyobb területen történő ciroktermelés, és nagyobb létszámot foglalkoztató seprűkötő üzem szerepel a terveink között.” Ennek a tevékenységnek nagy múltja van a községünkben, ezért reméljük a jövőben is fontos szerepe lesz a foglalkoztatás területén. „A program sikeres működéséhez, és a fejlesztések megvalósításához elengedhetetlen egy megfelelő vezető. Ezeket a feladatokat jelenleg Végh János látja el, és meggyőződésem, hogy az ő elhivatottsága garancia a tovább fejlődésben is.”

5. Következtetések és javaslatok

Az általam írt szakdolgozatban a közfoglalkoztatást vizsgáltam, aminek a célja, hogy azokat, akik munkanélküliek azokat vissza próbálják terelni a munka világába először is a másodlagos munkaerő piacra, amibe beletartozik a közfoglalkoztatás, és azután pedig vissza az elsődleges munkaerő piacra, azaz a versenyszférába.

Ennek a programnak a sikerességét egy településnek a bemutatásával mutattam be, ami Átány község. Ez a település alpból különleges több ok miatt is. Egész Heves Vármegyében itt felelhető egyedül mind a három alap mintaprogram a közfoglalkoztatás kereteiben. A mezőgazdasági, a szociális, és a helyi sajátosságok mintaprogram is. Most ezeknek a mintaprogramoknak azon pozitívumait, és negatívumait szeretném leírni, amikkel megismerkedtem az interjúk, és a kutatásom alatt.

Elsőként a **mezőgazdasági mintaprogrammal** szeretném kezdeni. Ez a mintaprogram volt az első program, amivel kezdtek az átányi startmunkaprogramban. A program első évében 2011-ben kertészeti ággal indítottak, ez az ág fontosnak mondható mivel mindennek ez szolgált alapul, amit később csináltak az agrár mintaprogramban. Mivel 5 foglalkoztatottal művelhetővé tettek egy elhanyagolt gyomokkal fertőzött, és egy romos épületmaradvánnyal borított területet művelhetővé tették.

11. Ábra: A startmunkaprogram vetésterületének megoszlásáról 2011-ben

Forrás: saját szerkesztés (2023)

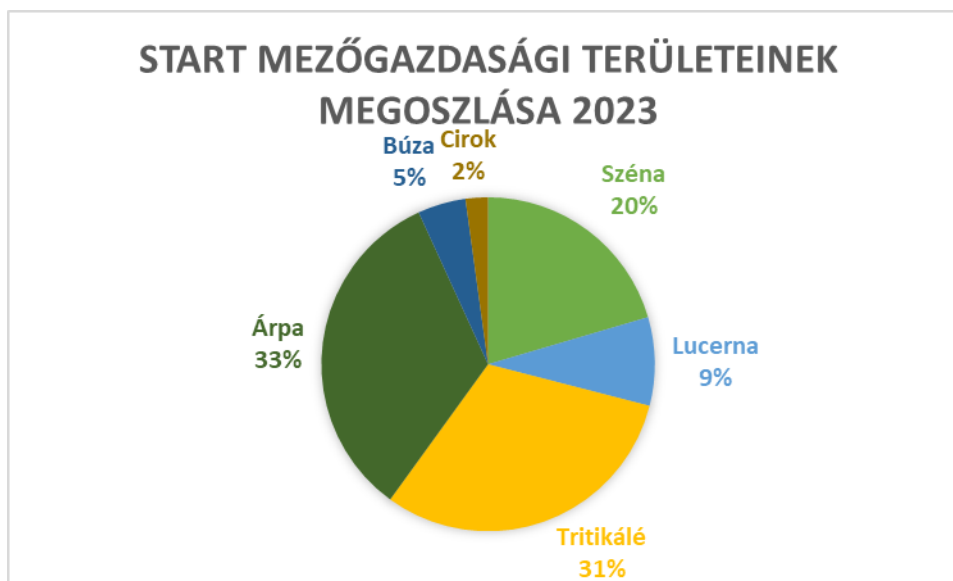
Mint ahogy láthatjuk is a 11. ábrán, hogy milyen módon használták az első évben a művelté tett területet, milyen arányban hasznosították az egyes növényfajtákkal. De ezt a folyamatot folytatták minden egyes területnél, amit később használatba állítottak. Bár a kertészet része a programnak később nem lett jövője, mivel a nyári időszakban a munkások nagy része a gyümölcsösökben végzett idénymunkák elszipolyozták a munkaerőt így inkább a változtatást választották, így egyrészt szántóföldi növénytermesztés lett az új irány a földeken, amiket megtisztítottak majd 2015-ben elkezdték az állattenyésztési irányt eleinte 5 anyakocával, és egy tenyészkannal, 5 szarvasmarhát tartottak a kezdeti évben. Ezt az állatállomány számot bővítették, aztán ismételten változást hoztak. Mivel több változó volt a sertés tenyésztésben, ami miatt váltaniuk kellett -tenyésztésről tartásra-, és az lett a megoldás, hogy malacokat vásárolnak, és azokat hizlalják fel, és így egy folyamatos forgást vittek bele a programba. A növénytermesztési rész is egy folyamatos termesztést végeznek, és még azon felül bérben is dolgoznak. A kezdeti területük 0.5 hektár volt, amin csak kertészeti növényeket termesztettek.

6. Táblázat: Az átányi startmunkaprogram mezőgazdasági területeinek megoszlása (2023)

	terület (hektárban)
Széna	6,1
Lucerna	2,6
Tritikálé	9,3
Árpa	10,0
Búza	1,4
Cirok	0,7
Összesen:	30

Forrás: Saját szerkesztés (2023)

Mint ahogyan a 6. táblázatban és a 12. ábrán is láthatjuk 2023-ra a startmunkaprogram 30 hektár területen folytatja növény termesztoi tevékenységét. Illetve meg kell említenünk ennél a programrésznél, a gépparkja folyamatosan bővül, és szeretnének minél modernebb gépeket használni.

12. Ábra: A startmunkaprogram vetésterületének megoszlása 2023-ban

Forrás: Saját szerkesztés (2023)

A második mintaprogram a **szociális mintaprogram**, ez a program a település, járdaépítés, útépítés, vízelvezetőárok ásása, és ezek karbantartása valósul meg ebben a programrészben. Valamint ezek a foglalkoztatottak, akik ebben a részben dolgoznak segédkeznek a szociális alapú fakiosztásban is.

A harmadik mintaprogram a **helyi sajátosságok** mintaprogram, amelyben foglalkoztatottak a korábban tárgyalt építkezéseket, és felújításokat végzik akár a programnak az épületein, akár a település önkormányzatának a különböző épületein (kultúrház, gondozási központot, szolgálati lakásokat...stb.). Szóval mint ahogyan az interjúk, és az általam kutatott anyagok is mutatják, az átányi startmunka egy folyamatosan termelő, és fejlődő, értéket teremtő program. Ami visszavezeti a munka világában, és közben új tudást ad az ott dolgozóknak, és a falu is javul, szépül a programmal. Akár az épületeket, akár az embereket nézzük, akik a programnak a résztvevői.

A mintaprogramok a településen kiválóan működnek, de a létük, folytatásuk nem csak a településen múló tényező. A programoknak fel kell készülni arra is, hogy hosszú távon, akár önállóan is működni tudjanak, hiszen ez a település és a települési lakosság érdeke. Ezért azt javaslom, hogy a közfoglalkoztatási, és startmunkaprogramok foglalkoztatottjainak szánt képzéseknek a számát megnöveljék, így segítve a foglalkoztatottak szakképzettséghez való hozzájárását. Véleményem szerint ezeknek a képzéseknek a helyszíne megközelíthető távolságba legyen a foglalkoztatottaknak. Járásonként, vagy vármegyénként legyen egy

állandó helyszín, ahol ezek a képzések lefolyhatnak. Ez szerintem azért fontos, mivel ha a foglalkoztatottak többféle specifikus tudást tudnak szerezni, az megkönnyíti az elsődleges munkaerőpiacra való visszatérésüket.

6. Összefoglalás

Összeségében a szakdolgozatomban több dolgot is megismertünk. Elsőként megismerkedtünk azokkal a fogalmakkal, hogy mi is az a munkaerőpiac. Valamint annak a két osztályával, ami pontosabban az elsődleges, és a másodlagos munkaerőpiac. Amik között az a különbség, hogy az elsődleges munkaerőpiac az a versenyszféra, a másodlagos munkaerő piachoz pedig a közfoglalkoztatási, és hasonló programok tartoznak, amiknek az a céljuk, hogy a tartósan munkanélkülieket visszavezesse a versenyszférába.

Ezek után megismerkedtünk a munkaerőpiaci ismeretekkel, mivel a szakdolgozatom a munkanélküliség ellen elkövetett kezdeményezésekkel foglalkozik. Ezért a másodlagos munkaerőpiacnak azon részével foglalkozik, amik a közfoglalkozási programok. Ezért fontosnak tartottam, hogy megismerkedjünk a közfoglalkoztatás előzményeivel hazánkban. Hogy milyen esemény sorozatok vezettek el ahhoz, hogy szükségessé váljon a program. Majd ezek után azt taglaltam, hogy mi is az a közfoglalkoztatás, és hogy milyen jogszabályok vonatkoznak rájuk, ezekben a jogszabályokban több dologra is vonatkoznak egyrészt, hogy kik lehetnek közfoglalkoztatottak, milyen feladatokat végezhetnek (Pl.: mezőgazdasági feladatok, építkezések, épületek felújítása...stb.). Másrészt ezek a jogszabályok azokat is taglalják milyen támogatási rendszerek vonatkoznak a közfoglalkoztatási programokra.

Ezt követően bemutattam a Heves Vármegyét, és a kutatásomból származó adatokat, hogy azok a községek, ahol közfoglalkoztatási program van Heves Vármegyében, ott melyik mintaprogramok működnek. Ezt követően jellemeztem a Hevesi járást mivel az általam vizsgált település is ebben a járásban található, és fontosnak tartottam, hogy megismerkedjünk a járás más településeivel is, hogy bővebb képet kapjunk. Mindezek után következett magának a vizsgált Átány településnek a bemutatása. Ismertettem a településtörténelmét -mivel gazdag a történelme-, és különösen a néprajzi értékei. Ezt mutatja az is, hogy 3 nagyobb könyv is íródott Átány község néprajzi értékeit bemutató. Ezt követően az általam folytatott anyaggyűjtésnek a metódusát, hogy kiktől szereztem az adataimat, amik láthatóak az általam szerkesztett táblázatokban. Vizsgálatomban 5 interjút és egy személyes kérdőívezést végeztem, amely keretében valamennyi foglalkoztatott véleményével megismerkedhettem a start munkaprogramban.

Az Eredmények, és értékelésük fejezetben olvashatjuk azokat az adatokat, és annak a folyamatnak a lefolyását ahogy az átányi startmunkaprogram a mai állapotáig eljutott. Mint ahogy bemutattam a program 2011. november 1.-én indult el ekkor még csak kertészeti irányzattal. A program minden területe úgy keletkezett, hogy az Önkormányzat tulajdonában lévő területeket, amik el voltak hanyagolva megtisztították, és művelhetővé tették. Ez több ponton is hasznos, egyrészt javul a település látképe, másodrészt a programban dolgozók jó minőségű zöldséget tudnak biztosítani a településnek, amit a község óvodájában használtak fel. Bár sajnálatos módon ezt a termelést a nyári idénymunkák okán kieső munkaerő miatt fel kellett függeszteni. Ezért kénytelenek voltak szántóföldi termelésre váltani, mivel ahhoz kevesebb kézi munkaerő szükséges. A szántóföldi termelés mellé elkezdtek állattenyésztést is folytatni, főleg sertés tenyésztést. Ebben az időben még saját tenyésztést folytattak. Ezeket a sertéseket árusításra bocsájtásuk akár a településen lévőknek, akár más településekről érkezőknek. Ami egy nagyon nagy bevétel forrást képez a program, és az önkormányzat számára is. Mint ahogy a szakdolgozatomban említettem **3 mintaprogram van az átányi startmunkaprogramban a mezőgazdasági, a szociális, és a helyi sajátosságok**. Ez azért fontos, mivel a helyi sajátosságok mintaprogramban lévők mindegyik program által használt épületek felújításáért, és megépítésért felelősek. Vagyis amit már említettük az mezőgazdasági programban használt épületeket (Pl.: disznóólak, magtárak...stb.) mindegyiket a helyi sajátosságok mintaprogramban dolgozók építették fel. Az átányi startmunkaprogramról elmondható, hogy egy folyamatosan fejlődő, és bővülő program amigyorsan, és jól válaszolt a változásokra, és megoldandó problémákra. Mint ahogy láttuk a kertészeti termelés megszüntetésénél, vagy éppen, amit említettem amikor a sertés tenyésztést meg kellett változtatniuk amiatt, hogy megnőtt az érdeklődés a sertések iránt, így a tenyésztés nem a megfelelő irány számukra. Így váltottak, és ezután csak sertéshízlalást folytatnak, amit úgy hajtanak végbe, hogy malacokat vásárolnak a kenderesi sertésenyésztő teleptől, és azokat hizlalják fel. Összeségében tehát az átányi program nem csak egy sikeres közfoglalkoztatási program, ami rengeteg embert vezet vissza az elsődleges munkaerőpiacra, hanem a nulláról felépítettek egy működő gazdaságot, ami profitot is termel a település önkormányzatának, és javítja a település látképét is.

Véleményem szerint az átányi programot, mint jó gyakorlat mindenképpen promotálni kellene, hogy a más, hasonló helyzetben levő települések tanulni tudjanak az ő példájukon keresztül.

7. Felhasznált források

1. 2011. évi CVI. törvény a közfoglalkoztatásról és a közfoglalkoztatáshoz kapcsolódó, valamint egyéb törvények módosításáról,
2. 170/2011 (VIII. 24.) Korm. rendelet a közfoglalkoztatási bér és a közfoglalkoztatási
3. 375/2010. (XII. 31.) Korm. rendelet a közfoglalkoztatáshoz nyújtható támogatásokról,
4. Artner A. (2011): Az EU-2020 és a foglalkoztatás problémája.
<https://old.vki.hu/csutortoki-beszelgetesek/csutortoki-beszelgetesek-5-2011-03-17-vitaindito-1.pdf>
5. Czirfusz M. (2022): Egyenlőtlen földrajzi fejlődés és a munkahelyteremtő állam. Habilitációs tézisek, 49 p.
6. Cseres-Gergely Zs. – Molnár Gy. (2014): Közmunka, segélyezés, elsődleges és másodlagos munkaerőpiac. In: Kolosi T. – Tóth I. Gy. (szerk.) Társadalmi Riport 2014. TÁRKI, Budapest, pp. 204-225.
7. Csoba J. (szerk) (2011): Munka-erőpiaci változások, leszakadó társadalmi csoportok. Szociotéka, Debreceni Egyetemi Kiadó, Debrecen,
8. Dabasi-Halász Zs. (szerk) (2011): Munkaerőpiac és Foglalkoztatáspolitikai Miskolci Egyetem 6.p., 8.p., 21.p.
9. Egedy T. (2012): A gazdasági válság hatásai városon innen és túl. Területi Statisztika 52(4), pp. 335-352.
10. Fazekas K. – Scharle Á. (szerk.) (2012): Nyugdíj, segély, közmunka. A magyar foglalkoztatáspolitikai két évtizede, 1990-2010. Budapest Szakpolitikai Elemző Intézet és MTA KRTK Közgazdaság-tudományi Intézet, 306 p.
11. Fél E. – Hofer T. (1997): Arányok és mértékek a paraszti gazdálkodásban. Balassi Kiadó, Budapest, 528 p.
12. Galasi P. (1982): A munkaerőpiac szerkezete és működése Magyarországon Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó, Budapest.
13. Hajdú D. – Koncz G. – Lipták K. (2022): A közfoglalkoztatottak munkaerőpiacra való kilépését segítő képzések Borsod-Abaúj-Zemplén megyében, 2016–2020. Területi Statisztika 62(5), pp. 510-537.
14. Koltai L. (kutatásvezető) (2018): A közfoglalkoztatás hatása a helyi gazdaságra, helyi társadalomra. HÉTFA Kutatóintézet, Budapest, 127 p.
15. Koós, B. (2016): Közfoglalkoztatás a mezőgazdaságban. Tér és Társadalom 30(3), pp. 40-62.
16. Kóti T. (2022): A közfoglalkoztatás hatásosságának területi differenciáltsága Magyarország periférikus térségeiben. PhD-dolgozat, Debreceni Egyetem Földtudományi Doktori Iskola, 177 p.
17. Lipták K. (2011b): Esélyegyenlőség a munkaerőpiacon. In: Dabasi Halász Zs. (szerk) Munkaerőpiac és Foglalkoztatáspolitikai Miskolci Egyetem
18. Lipták K. (2020): A közfoglalkoztatás jelentősége Borsod-Abaúj-Zemplén megye rurális településeiben = The significance of public works programmes in rural settlements of Borsod-Abaúj-Zemplén county. TÉR ÉS TÁRSADALOM, 34 (4). pp. 100-121.

19. Molnár Melinda – Kassai Zsuzsanna (2014): Faluszemináriumi kutatások – Átány; Acta Regionis Rurum, SZIE Gazdaság- és Társadalomtudományi Kar, Gödöllő, 2014. ISSN: 1789-5588
20. Nagy J. (2020): Foglalkoztatáspolitikai. Nemzeti Közzolgálati Egyetem; Közigazgatási Továbbképzési Intézet, Budapest, 71 p.
21. Ragadics T. (2020): Közfoglalkoztatás a kistelepüléseken – funkciók és szükségletek lokális perspektívából a mezőgazdasági projektek tükrében.
22. R. Fedor A. – Balla P. (2019): Foglalkoztatási helyzetkép a telep körülmények között élő nyíregyházi romák körében. Acta Medicinae et Sociologica 10(29), pp. 32-44.
23. Soós I. (1975): Heves megye községei 1867-ig
24. Subbarao, K. et al. (2013): Public Works as a Safety Net : Design, Evidence, and Implementation
25. Szuromi R. (2010): Átány évszázadai. A rend megtartó ereje a hagyományos falusi társadalomban. Átány Község Önkormányzata, 191 p.
26. Tóthné Sikora G. (2000): Humán erőforrások gazdaságtana. BIBOR Miskolc

Internetes Források

Internet 1: <https://kozfoglalkoztatas.kormany.hu>.

Letöltés dátuma (2023. 09. 12.)

Internet 2: https://www.ksh.hu/stadat_files

Letöltés dátuma (2023.09.20.)

Internet 3: <https://www.oeny.hu/oeny/teir/#/alkalmazasok/tematikusterkep>

Letöltés dátuma (2023.09.21.)

Internet 4: https://www.ksh.hu/stadat_files/mun/hu/mun0171.html

Letöltés dátuma (2023.09.21.)

Internet 5: https://www.ksh.hu/stadat_files/mun/hu/mun0082.html

Letöltés dátuma: (2023. 11. 03.)

Ábra jegyzék

1. ábra: Munkanélküliek száma Magyarországon ezer főben (2009-2023).....	12
Forrás: saját szerkesztés (Forrás: KSH 2023) (Internet 5)	
2. ábra: Heves vármegyéről, és járásairól	19
Forrás: TEIR (https://www.teir.hu/) (Internet 3)	
3. ábra: Hevesi járásról	21
Forrás: https://hu.wikipedia.org/wiki/Hevesi_j%C3%A1r%C3%A1s	
4. ábra: Átány település térképe napjainkból	23
Forrás: Google maps	
5. ábra: a startmunkaprogram sertésóljáról, és a szarvasmarha istállójáról	29
Forrás: Saját kép (2023)	
6. ábra: A startmunkaprogram sertésállományának egy része az ólban.....	30
Forrás: Saját kép (2023)	
7. ábra: az átányi startmunkaprogram foglalkoztatottjainak legmagasabb iskolai végzettsége	37
Forrás: Saját szerkesztés (2023)	
8. ábra: a startmunkaprogram cirokseprűkötő üzemének az épülete felújítás előtt és után	40
Forrás: Saját kép, és szerkesztés(2023)	
9. ábra: a startmunkaprogram cirokseprűkötő eszközeiről	41
Forrás: Saját kép (2023)	
10. ábra: a startmunkaprogram további cirokseprűkötő eszközei.....	41
Forrás: Saját kép (2023)	
11. ábra: A startmunkaprogram vetésterületének megoszlásáról 2011-ben	43
Forrás: Saját szerkesztés (2023)	
12. ábra: A startmunkaprogram vetésterületének megoszlása 2023-ban.....	45
Forrás: Saját szerkesztés (2023)	

Táblázatok jegyzéke

1. táblázat: Táblázat a Heves vármegyében lévő településekről, ahol van közfoglalkoztatási program	20
Forrás: Saját szerkesztés (2023)	
2. táblázat: Hevesi járás településeinek lakónépességei, és nyilvántartott álláskeresői száma	22
Forrás: (Saját szerkesztés Forrás: KSH 2023) Internet 2	
3. táblázat: Az átányi startmunkaprogram létszámáról, és szétszedve mintaprogramok szerint	32
Forrás: Saját szerkesztés (2023)	
4. táblázat: átányi startmunkaprogram nagyértékű beruházásai 2019-ben.....	34
Forrás: Saját szerkesztés (2023)	
5. táblázat: A startmunkaprogram nagyértékű beruházásai 2020-2023 között	35
Forrás: Saját szerkesztés (2023)	

6. táblázat: *Az átányi startmunkaprogram mezőgazdasági területeinek megoszlása (2023)..... 44*
Forrás: Saját szerkesztés (2023) (Interjúk eredményeiből)

8. Mellékletek

1. Melléklet: A startmunkaprogram gépszíne

Forrás: Saját kép (2023)

2. Melléklet: A startmunkaprogram 2019-ben vásárolt NEW holland arató cséplőgépe

Forrás: Saját kép (2023)

3. Melléklet: Interjúalanyok, és kérdéseik:

Jámbor Dénes, Átány Község Polgármestere

- Milyen jövőt szán a programnak a falu életében?
- Szoktak-e a program dolgozói segédkezni a falu által szervezett programokban?

Végh János, az átányi startmunkaprogram vezetője

- Hogyan indult az egész startmunka program?
- Mi volt az elején amikor elkezdődött a program? (milyen termeléseket folytattak, vagy mit csináltak a programban dolgozók)
- Mik a fő irányok a programban?
- Hogy lehet tervezni a munkásokkal egy évre?
- Mik a tervek a jövőre nézve?
- Vannak e olyan részei a programban, amik az elején amik most már nincsenek?

Sebőkné Kövesdi Kinga, Átány Község Önkormányzatának pénzügyi ügyintézője

- Mi a fő bevételi forrás?
- Mi a legköltségesebb tényezők/nyersanyagok a programban?
- Illetve, ha lehetséges szeretném kérni, hogy a programnak a Bevételeiről, és költségeiről számbeli adatokat tudna esetleg nekem?
- Szeretnék öntől kérni egy listát a nagyértékű tárgyi eszközökről, amiket a program vásárolt az indulása óta, dátumokkal ellátva, hogy pontosan mikor szerezték be.

Mihályiné Urbán Erzsébet Heves Vármegyei Kormányhivatal Hevesi Járási Hivatala

Foglalkoztatási Osztály foglalkoztatási szakügyintéző

- A programban résztvevők a program után általában munkanélküliek, tovább lépnek, vagy visszatérnek a programban
- Ön milyen feladatokat lát el a programban?

Heves Vármegyei Kormányhivatal Foglalkoztatási, Foglalkoztatás-felügyeleti és Munkavédelmi Főosztály Közfoglalkoztatási Osztály

- Heves Vármegyében hány településen működnek közfoglalkoztatási Programok? Valamint szeretnék kérni Számbeli adatokat, hogy településenként, ahol vannak ezek a programok ott hányan dolgoznak benne?
- Heves Vármegyében milyen területeken (Mezőgazdaság, szociális... stb.), és hogy általában milyen termékeket/szolgáltatásokat állítanak elő?

4. Melléklet: átányi közfoglalkoztatottak kérdőívének kérdései:

Ön melyik a program melyik részéhez tartozik?

- Mezőgazdaság
- Szociális
- Helyi Sajátosságok

Milyen a legmagasabb végzettsége?

- 8 osztálynál kevesebb
- Általános iskola
- Szakiskola/Szakmunkás képző
- Gimnázium
- Szakközépiskola
- Felsőoktatási szakképzés
- Egyetem

Mióta dolgozik a programban?

- 1 éve
- 2 éve
- 3 éve
- 4 éve
- 5 éve
- Több mint 5 éve

Szokott-e egyéb kereseti lehetőség után nézni? (Alkalmi munkák)

- igen
- nem

Ha igen hol szokott dolgozni mellékesen?

- Gyárakban
- Gyümölcsösben
- Építkezésen
- Segédmunka
- Egyéb

Ha megjelölte az egyéb választ akkor szokott?

kifejtős kérdés

Vett-e részt valami féle képzésben a programon belül?

- igen
- nem

Ha megjelölte az igen választ kérem írja le milyen Képzésben pontosan

kifejtős kérdés

Hány éves ön?

- 18 alatt
- 18-25
- 26-30
- 31-45
- 46-60
- 60 fölött

Neme?

- Férfi
- Nő

5. Melléklet: Hallgatói nyilatkozat

NYILATKOZAT

a szakdolgozat¹ nyilvános hozzáféréséről és eredetiségéről

A hallgató neve:	Végh Bence
A Hallgató Neptun kódja:	FXMI4M
A dolgozat címe:	Vidéki munkanélküliség és helyi foglalkoztatási kezdeményezések vizsgálata
A megjelenés éve:	2023
A konzulens intézetének neve:	Vidékfejlesztési és fenttartható Gazdasági Intézet
A konzulens tanszékének a neve:	Vidék és Területfejlesztési Tanszék

Kijelentem, hogy az általam benyújtott szakdolgozat egyéni, eredeti jellegű, saját szellemi alkotásom. Azon részeket, melyeket más szerzők munkájából vettem át, egyértelműen megjelöltem, és az irodalomjegyzékben szerepeltettem.

Ha a fenti nyilatkozattal valótlan állítottam, tudomásul veszem, hogy a záróvizsga-bizottság a záróvizsgából kizár és a záróvizsgát csak új dolgozat készítése után tehetek.

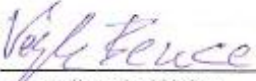
A leadott dolgozat, mely PDF dokumentum, szerkesztését nem, megtekintését és nyomtatását engedélyezem.

Tudomásul veszem, hogy az általam készített dolgozatra, mint szellemi alkotás felhasználására, hasznosítására a Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem mindenkori szellemi tulajdon-kezelési szabályzatában megfogalmazottak érvényesek.

Tudomásul veszem, hogy dolgozatom elektronikus változata feltöltésre kerül a Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem könyvtári repozitori rendszerébe. Tudomásul veszem, hogy a megvédett és

- nem titkosított dolgozat a védést követően
- titkosításra engedélyezett dolgozat a benyújtásától számított 5 év eltelte után nyilvánosan elérhető és kereshető lesz az Egyetem könyvtári repozitori rendszerében.

Kelt: Átány, 2023. október 31.

Hallgató aláírása

¹ A megfelelő dolgozattípus meghagyása mellett a többi típus törölendő.

6.Melléklet: Konzulensi nyilatkozat

NYILATKOZAT

Végh Bence (hallgató Neptun azonosítója: FXMI4M) konzulenseként nyilatkozom arról, hogy a szakdolgozatot¹ áttekintettem, a hallgatót az irodalmi források korrekt kezelésének követelményeiről, jogi és etikai szabályairól tájékoztattam.

A záródolgozatot/szakdolgozatot/diplomadolgozatot/portfóliót a záróvizsgán történő védésre javaslom / nem javaslom².

A dolgozat állam- vagy szolgálati titkot tartalmaz: igen nem^{*3}

Kelt: Gyöngyös, 2023. október 31.

Dr. Koncz Gábor
belső konzulens

¹ A megfelelő dolgozattípus meghagyása mellett a többi típus törlendő.

² A megfelelő aláhúzendő.

³ A megfelelő aláhúzendő.